

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din,
za inozemstvo 140 Din

SLOVENEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopis se ne vrača, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnništva št. 2326

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevsko št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
malih oglasov po 150
in 2 D, večji oglas
nad 45 mm višine
po 2 D 250, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem g
naročilu popust
izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prazniku

Ameriški protest

Že ob priliki podpisa Kellogove pogodbe smo trdili, da ima pogodba — politično vzeto — za ozadje evropsko-ameriško nasprotje in da hočejo Združene države severne Amerike pridobiti na času, da notranje spopolnijo svoj imperializem, ki je napovedal odločilen boj angleškemu imperiju. Omenjeno je bilo enako ponovno, da je Anglija s stališča svojega, do sedaj neznatnega imperija, prav za prav svetovno vojno izgubila, četudi je izšla iz nje kot zmagovalka. Pomnožila je sicer svoje posestno stanje; uničila je nemško tekmo na morju in zagospodovala nad nemškimi kolonijami. Pomagala pa je na nože Združenim državam, ki so z vojnimi dobavami med vojno započele z imperializmom po vojni pa nadaljevale delo, da prevzamejo v svoje roke vodstvo sveta. Da je moral prejšnji slej priti na dan, da ta ameriški načrt ne gre v račun evropski politiki, je moral vsakdo pričakovati.

Mnogo političnih ideologov je bilo sicer mnenja, da bo v tej borbi odločevala skupnost anglosaksonske rase, ki je eminentno državotvorna, ki drži nase in ne dopusti, da bi se kdaj namakalo orožje v bratski krvi. Anglež v Angliji je Anglež v Ameriki. Ti politiki so odklanjali primero s slovanskega oziroma romanskega sveta, kjer bratstvo v realni politiki ne obstoja. Zgled: Poljska in Litva, Poljska in Rusija ali Češkoslovaška. Ali romanski zgled: Napetost med Francijo in Španijo ter Francijo in Italijo. Za Anglosaksonce naj bi bil merodajen izvor rodu, ki je ponosen, ki druge sebi asimilira, sam sebi pa nikjer ne koplje jamo. Nadaljnji dokaz naj bi bilo dejstvo, da zgodovina novejšega časa ne pomni slučaja vojne med Anglijo in Ameriko.

Ti politiki pa pozabljajo, da je bilo že oklicanje samostojnosti posameznih ameriških držav dejanje sovražnosti nasproti Angliji. Tudi ne gre, da bi se v politiki preveč poudarjalo, kaj je bilo, ker je važnejše, kaj trenutno je! V tem oziru pa ne pomaga tiščati pest na oči in ne priznati, da je interes povelje Amerike povsem različen od interesa povelje Anglije. Kar je imela do sedaj v svetu Anglija, hoče odslej Amerika. Kjer je prevladoval šterling, tja hoče dolar. Zunanje ministrstvo v Londonu in njegove niti hočejo prevzeti Kellogovo državno tajništvo. Da torej dvoje mogočih držav v resničnem življenju ne more imeti istih misli, je na dlani. Da bodo zbruhnili nasprotstva, je bilo enako jasno.

Spretna zunanja politika ameriških republikanskih imperialistov je zgrabila na široko. Osvojili so si interesno sfero na Kitajskem in tako politično nadvladali ogromno polje daljnega vzhoda. S krediti so spravili v svojo odvisnost male in srednje evropske države. Angliji so napovedali konkurenco v Egiptu, tedaj na vratih v Indijo ter so povsod zraven, kjer se upirajo dominijoni londonski politiki. Se več! Amerika se pogaja z njimi preko Londona, podpira Egipt, Irsko in Kanado in jih obravnava kot samostojne države. Pri tem pa prav nič ne skriva, da hoče pod geslom o svobodi morja morje zase in posnemati angleško pomorsko politiko velikega Cromwella. Zdi se, da bomo staroslavne »navigacijske akte«, ko čitamo poročila o novoustanovljenih ladijskih progah, ki so namenjene izključno temu cilju, da izpodrinejo angleške ladje; ko čitamo napovedi Coolidgea, kaj vse bo Amerika tekom let zgradila — ladij —

Da je bilo treba nekaj protipotez z evropske strani, je zahtevalo že načelo samoobrambe. Ravno nekaj dni pred prihodom Kelloga v Pariz je povedal angleški zunanji minister Chamberlain, da ste se Anglija in Francija sporazumeli o brodovju. S tem je bil postavljen na glavo vašingtonski mornariški dogovor, ki je juridično še v veljavi. Amerika je bila razburjena; napovedala je bojkot različnim razorožitvenim konferencam. Nič ni skrivala, da gre za angleško-francosko zvezo dalekosežnega pomena in je sama priznala, da ima proti sebi — evropsko obrambno zvezo. Coolidge in Kellogg sta sestavila in poslala predstavnikom Evrope protestno noto, ki bo kakor Wilsonovih štirinajst točk dokument za vsakogar, ki bo širil o tej silni borbi med dvema svetovoma!

Kako pot boste krenili obe zapadni vele-sili, namiguje Pariz, ki pravi, da se da angleško-francoski mornariški dogovor spremeniti, da torej še ni padla končna beseda. Razumljivo. Evropska diplomacija ima neposredno pred seboj ureditev reparacij in vojnih dolgov. Brez Amerike ne bo šlo! Denarna in proračunska vprašanja pa so itak osrednja točka vsake državne politike. —

Resolucija NRS umirila položaj

Poslanski klub priznava Aco Stanojeviča — Pred kongresom NRS — Sedan o vlado odobrava tudi novi šef NRS — Sporazum s Hrvati — Na volitve sedaj ni misliti

Belgrad, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Izvolitev g. Stanojeviča za šefa NRS in resolucija, sklenjena na seji širšega glavnega odbora, pomenja zmago pomirljivih elementov. Dasi so borbeni člani širšega glavnega odbora zahtevali vse ostrejšo resolucijo, s svojimi zahtevami niso mogli prodreti. G. Velja Vukičević je z izidom zadovoljen. Po izjavi prvakov v klubu NRS, ne misli na sobotni klubski seji zavzeti posebnega stališča, dasi bo tu govora o seji širšega glavnega odbora. Pričakuje pa se, da bodo poslanci, pristaši glavnega odbora svoje stališče nasproti Velji Vukičeviću v klubu poostriili. Druge posledice se ne pričakujejo. Poslanski klub bo brez obotavljanja priznal Aco Stanojeviča za šefa NRS.

Radikalni član vlade nam je izjavil, da je zadovoljen z izidom seje širšega glavnega odbora, posebno še radi tega, ker se je toliko prerokovalo. Pod Stanojevičovo upravo da lahko stopi, ker je dosledno izvedel svojo pomirljivo politiko, ki je ublažila vse napetosti. Radikalni klub bo aklamiral Stanojeviča. Brezdvoma pa bo klub nastopil proti izjavam posameznikov na seji širšega glavnega odbora ter bo v okrajih, od koder so prišli ti delegati, prinesel natančno statistiko, iz katere bo razvidno, da za dotičnimi delegati ne stojijo radikalni volivci.

Demokrati so na očitke članov glavnega odbora danes že odgovarjali in podčrtali, da so nastopili proti njim najbolj radikalni centurmasi, ki bi radi razcepili današnje radikalno-demokratsko sodelovanje v vladi.

Manj zadovoljni so z izidom seje širšega glavnega odbora pašičevci, ki so bili z resolucijo iznenadeni. Konec oktobra bo glavni odbor sklical sejo, kjer bo izvolil dva podpredsednika in na kateri se bo določil dan za sklicanje strankinega kongresa, kateremu se bodo predložila v odobritev nova pravila in razširjenje programa.

Govorice, da je današnja vlada tangirana z resolucijo in poročilom o političnem stanju glavnega odbora, moramo najodločneje zavračati, ker se niti v poročilu niti v resoluciji današnja vlada ne omenja. Vlado odobrava tudi novi šef NRS. Za sporazum s Hrvati pa so brezdvoma vsi krogi, ako pa Hrvatje vsak sporazum in vsaka pogajanja in vsako spravo odbijajo, je v tem njihova krivda. Po ustavi se mora sklicati narodna skupščina 20. oktobra k rednemu zasedanju, v katerem o predloži proračun. Da bi bile že sedaj nove volitve, kakor zahtevajo Hrvatji, na to ne more nihče iz vsakomur razumljivih razlogov misliti.

Boj v zagrebški občini

č Zagreb, 27. septembra. (Tel. Slov.) Kampanji tiska KDK proti županu Heizlu se je danes pridružil »Hrvat«. Dosedaj je HFSS brezpogojno podpirala Heinzla, četudi je ta pred volitvami sedanega občinskega sveta formalno izstopil iz HFSS, da bi mogel sestaviti delovno večino, ki jo tvori Hrvatski blok. Raznesli so se glasovi, da je v HFSS opozicija proti Heinzlu, ki je pa ne vodijo načelni razlogi, nego želje nekaterih federalistov, ki se potegujejo za županski stolček. V Zagrebu so mnenja, da vodi to akcijo dr. Srkulj, dejanski urednik »Hrvata« in bivši župan, ki pa se ponovno poteguje za to mesto. V sami HFSS ima dr. Srkulj mnogo nasprotnikov, ki ne žele Srkulja za župana. Če že ne iz nobenega drugega razloga, že zaradi afere z likvidacijo mestne aprovizacije. Ti krogi se zavzemajo za zagreb-

škega odvetnika Miškulina, ki bi bil po volji Hrvatski stranki prava. Gospodarski krogi v stranki pa so zato, da bi postal župan zagrebški mestni župnik dr. Rittig, ki bi nadaljeval občinsko politiko po Heinzlovih poteh. Dr. Rittig je znan kot Heinzlov najboljši sodelavec.

Da obstoja v vrstah HFSS proti Heinzlu opozicija, dokazuje »Hrvatov« pisava, ki zelo slabo brani sedanji občinski svet ter napoveduje, da bo Heinzel najbrže odstopil iz zdravstvenih razlogov.

Ta akcija se smatra kot popolnoma zgrešena. Ker ni nobena oseba niti od HFSS niti od HSS niti od SDS dobila večine, zato bi se moral imenovati komisariat, v katerem bi vsi dobili večino. To bi pa bilo za zagrebško občino katastrofalno.

Sloga NRS ne gre v račun SDS

č Zagreb, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Razen radičevcev, ki so snoči po dr. Krnjeviću odklonili vsak sporazum z radikalnimi pristaši glavnega odbora, so danes tudi samostojni demokrati kritizirali delo širšega glavnega odbora v »Riječi«. Sklep širšega glavnega odbora je presenetil vse kroge KDK, posebno SDS. Prepričani so bili, da bo širši glavni odbor zahteval takojšnji odstop današnje vlade in sestavo neutralne volivne vlade. Videli pa so, da širši glavni odbor ni posegel v najaktualnejše stvari, zato odpravljajo ožen na širši glavni odbor. »Riječ« razpravlja o resoluciji širšega glavnega odbora in pravi, da ima vtis, da je ta resolucija sestavljena v popolnem dogovoru z Veljo Vukičevićem in da je zato ostala polovičarska po stari radikalni navadi. »Riječ« je mnenja, da so prišla na seji širšega glavnega odbora na dan tako različna stališča, da je nerazumljivo, kako morejo ti radikali ostati v isti stranki. Zato niti nič doumel težavnega problema. Zato je bila seja širšega glavnega odbora hroma in zgrešena.

Napad na Pribičevića iz vrst KDK

č Zagreb, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Osiješki federalistični »Hrvatski list«, ki je znan radi svojega hujškanja proti Stjepanu Radiću pred dogodki 20. junija, ko je pisal, da bi bila največja dobrota za hrvatski narod, če bi kdo odstranil Stjepana Radića, se bavi na uvodnem mestu z zločini slovenske Orjune. V članku zatrjuje, da so vse politične umore in napade na Hrvatskem izvršili člani terorističnih orga-

nizacij ter da je tako tudi zločin Puniše Račića s tem v zvezi. Da so se v resnici solidarizirali s tem zločinom, sklepa »Hrvatski list« iz njihovega molka k poslednjemu zločinu in trdi, da so vpletene cele politične državotvorne stranke, ki so jih z denarjem podpirale, namigavajuč na Pribičevićovo stranko, ki da je Orjuno ustanovila in podpirala. Kakor se vidi, skuša »Hrvatski list« napadati Orjuno in s tem indirektno onemogočiti Pribičevića pred hrvatskim ljudstvom, iz česar se sklepa, da razmere v KDK niso tako rožnate, kakor zatrjujejo zagrebški listi, ki so naklonjeni KDK.

Seja KDK

č Zagreb, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršila seja vodstva KDK v saborni dvorani. Navzoči so bili tudi nekateri poslanci KDK, ki niso člani vodstva. Razpravljalo se je o političnih stvareh. V glavnem pa so se vzela na znanje poročila narodnih poslancev o razpoloženju med ljudstvom.

S potvorbami pitalo javnost

č Zagreb, 27. sept. (Tel. »Slov.«) »Hrvat« nadaljuje z »odkritji« o domnevnem belgrajskem amputaškem načrtu. V današnji številki navaja, da je Pašić sporazumno s Protičem hotel amputirati Hrvatsko na ta način, da bi tvorila Hrvatsko današnja zagrebška oblast. Razen tega napoveduje »Hrvat«, da bo jutri objavil »angleški« zemljevid, ki bo najbrž nova izdaja madjarske potvorbe, ki jo je odkril vaš dopisnik. Čuditi se je naivnosti takih podtikanj, ko je vendar znano, da je v dveh Protičevih vladah sodelovala tudi bivša hrvatska zajednica, ki je predhodnica HFSS in da je bil tudi v Pašičevi vladi Trumbić, današnji predsednik HFSS, zunanji minister, ki je s tem postal tudi sodgovoren za take načrte svojega bivšega šefa.

Češkoslovaški minister za zdravstvo pri dr. Korošču

n Belgrad, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Vest današnjih »Novosti«, da predsednik vlade g. dr. Korošec ni sprejel v avdienco češkoslovaškega zdravstvenega ministra g. dr. Tiso, ni resnična. Predsednik vlade g. dr. Korošec je

Klerikalci, slov. učiteljstvo in partizanstvo

V »Jutru« se je oglašil pod tem naslovom nekdo, ki zavija naš članek o partizanstvu, kakor je zavijanje v obče lastnost šibkih možgan. Postavimo, da se bomo razumeli, točno konkretno trditev še enkrat, da ne bo nobene dvoma, kaj mislimo in kako mislimo.

Mi trdimo: V učiteljskem stanu v Sloveniji so bili nekateri pijanci, prešuštniki, tatovi in pretepači; te je začela nekdanja uprava preganjati, in sicer, trdimo, brez razlike spola, strankarske pripadnosti in stanu. »Jutro« je radi tega začelo kričati o partizanstvu. Mi smo odgovorili, da daje s tem potuho tem elementom med učiteljstvom in pristavili med vrsticami, da je ta potuha šla tako daleč, da smo marsikje morali zagrabit stvari, ki so jih »napredni« nadzorniki skušali prikriti, ki so se dogajale v času »naprednega« režima in o katerih smo dognali, da je režim zanje vedel.

Da smo zadeli v sršenovo gnezdo s to trditvijo, nam priča javljanje »Jutra«, ki kliče na pomoč samo UJU. Mi vemo, da nam je UJU za čiščenje hvaležno, mi vemo, da so člani učiteljskega disciplinskega poverjenstva na svojem mestu in da se po raznih »naprednih« ovinkih skušajo onemogočiti njih sodbe.

»Jutro« navaja nekatere primere, nam so vsi ti primeri znani, in ker so znani, so procesi že v teku, nekateri celo zaključeni že pod našo vlado za časa viš. šol. nazd. Gangla in z njegovim sodelovanjem. Primer St. Janž se je n. pr. pred discipl. sodiščem razbil v malenkostno aferico in je bila ostra obtožba disciplinarnega tožitelja v bistvu odklonjena.

Toda mi nismo nobene stvari zakrili, ker trdimo: kjerkoli se pojavi garjeva ovca, se mora klicati na odgovor. Mi takega učitelja ne bomo morda prestavili n. pr. iz St. Vida za nagrado na Bled za sokolskega faktotuma nedoraslim dekletom. Mi ne bomo učiteljice, ki je bila radi nemoralnosti prestavljena, zagovarjali in vpili, da je preganjana, kakor smo imeli primer L. 1924., ko je tak vzoren »napredni« vzhled bil prestavljen nazaj na prvo mesto v zgledovanje vse okolice.

Urednik »Učit. Tovariša« bi vedel povedati — in je to v beležkah povedal —, ali so »najtežje klerikalne gorostasnosti«, ki jih je beležil, res povzročene po ljubljanskih ali mariborskih meročajnih krogih in ali so te malenkostne zadevice res kaj v primeri s stvarmi, ki so se dogajale za časa PP. Ali se sploh da primerjati nastavitve začetnika na ugodno mesto s prestavitvijo družinskega očeta iz mesta na deželo, da se na to mesto postavi mlajši in celo samec.

Glede šolskih nadzornikov pa naj »Jutro« le molči; čas PP in prej nam je dokaz, kako naš učitelj ne samo, da ni bil sposoben za nadzornika, niti enakopraven ni bil s tovarišu. Naj se spomni »Jutro« Štreklja na Vrhniki, Rostoharjevega preganjanja, Štruklja na Viču, nadzornikov L. 1920., Vidrovega romanja, Zirovnikove itd. — samih učiteljev, ki tudi pri naprednih učiteljih nekaj pomenijo — za »Jutro« in za tisti esdeesarski sosvet so bili ničle.

Naj pove »Jutro«, ali je SDS imenovala klerikalca za nadzornika v L. 1924 in pozneje?

Po »Jutru« bi sploh morali naši pristaši službovati samo na najslabših mestih; če dobi kdo nekoliko primernejše mesto, je že krivica žerjavovskim kričarjem. Da je pokojni Vrbinec umrl na posledicah preganjanja, to ni krivica!

Mi »Jutru« razločno povemo, da se njegovega kričanja ne bojimo, mi povemo, da nimamo klerikalnega sosveta za učiteljstvo, ker sodimo učitelja po njegovem delu, toda mi tudi povemo, da bomo stopili vsakemu, ki bi zlorabljal našo dobrodušnost, občutno na prste. Mi ne bomo dajali nikomur potuhe, kakor trdimo, da jo daje SDS svojim kričarjem in kakor jo je dajala, ko je ona vladala.

Mi ne trdimo, da se naši pristaši ne pregreše, mi trdimo samo, da bomo gnlobo, in naj se pojavi kjerkoli, preganjali. S tem ne napadamo učiteljskega stanu, ker vemo, da UJU ne mara takih elementov v svoji sredi, ki so imeli recimo: opravit pri kakšnih čudnih računih kakšne tiskarne, in pomagamo UJU pri njegovem naporu, da se takih elementov otrese.

Končno pa še to: Če v gozd zakličeš, se ti beseda povrne. Debat o partizanstvu je izzvalo »Jutro«, mi smo nato povedali, kaj delamo, in pojasnili svoje delo. Nato se je »Jutro« zgrozilo nad »napadom« na učiteljstvo in kliče na pomaganje UJU. Ali misli brumni dopisnik, da bo UJU branilo pretepače, pijance, prešuštnike in tatove? Da se bo z njimi identificiral? Ko vendar ni v debati napad na učiteljstvo, na naše dobro pošteno slovensko učiteljstvo, temveč vprašanje potuhe od strani SDS in njenih glasil.

Na stavljen vprašanja o denarjih naj nam rajši odgovori, ta pojasnila so potrebna naši javnosti.

Dunajska vremenska napoved:

Vreme je bilo na ozemlju pred Alpami večinoma jasno, v alpskih dolinah oblačno, na gorah pa jasno. Nad Zahodnim morjem se je pojavila močna južnozahodna struja. Sedanje vreme traja lahko še 1—2 dni. Napoved: Malo izpremembe, nekoliko topleje.

Venezelos ni šel k Marinkoviču

Venezelos napoveduje jugoslovensko-grško pogodbo

v Paris, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Briand je včeraj sprejel grškega ministrskega predsednika Venezelos. Venezelos je izjavil časnikiarjem, da je cilj grško-italijanske pogodbe ta, da se odnosi z Italijo postavijo na prijateljsko podlago, tako kakor so tradicionalni odnosi med Francijo in Anglijo. Pogodba ni naperjena proti nikomur in Grška upa, da bo sklenila slične pogodbe tudi s svojimi sedanji sosedami. Najprej se mora skleniti načelna pogodba z Jugoslavijo, potem pa bo stvar strokovnjakov, da se izdela prava pogodba. Finančni dogovor s Francijo, katerega je on kot opozicionalec pobijal, je sprejel, dasi ne odgovarja njegovim osebnim željam. — Venezelos je danes popoldne sprejel tudi Poincare v daljši avdienci. V drugih izjavah je Venezelos zagotovil, da služi pogodba, sklenjena z Italijo, samo likvidaciji prošlosti in da zblizanje med Atenami in Rimom niti nima agresivnega značaja, niti ni naperjeno proti neki drugi državi.

Oženem je zanimivo, da je prvotno nameravani sestanek z jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Marinkovičem, ki se tudi nahaja v Parizu, izostal po izrecni želji francoske diplomacije, ki noče, da bi v Rimu dobili vtis, kakor da se Francija prizadeva z delom za sporazum med Atenami in Belgradom paralizirati uspeh pravkar v Rimu podpisane pogodbe. Venezelos se je danes s Poincarejem najbrže razgovarjal predvsem o francosko-grškem dogovoru radi dolgov, ki ga je sklenil Zaimisov kabinet, opozicija pa ostro napadala in za katerega revizijo se sedaj trudi Venezelos.

Ameriška nota izročena

V Angliji pričakujejo težke dni

v Paris, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Ameriški odgovor na angleško-francoski mornariški kompromis, ki je prošlo noč res dospel na tukajšnje ameriške poslanstvo, dosedaj še ni bil izročen na Quai d'Orsayu. Izročitev, ki bo sočasna v Londonu in Parizu, se bo izvršila najbrže jutri dopoldne. Po informacijah, ki so se tu razširile, vsebuje nota gladko odklonitev angleško-francoskih predlogov. V noti ni nobenih protipredlogov, pač pa je v njej podrobno opisano stališče Amerike v vprašanju razorožitve. Nota se bo v soboto istočasno objavila v Parizu, Londonu in Washingtonu.

Po ameriških virih izjavlja washingtonska vlada, da Amerika ni pri volji, pristopiti kakršnikoli tajni pogodbi o omejitvi orožja, ki bi jo zagovarjala angleška ali francoska vlada. Anglija in Francija morata javno nastopiti v sejah pripravljalne komisije za razorožitev brodogovja, predno more Amerika sploh začeti z njima to vprašanje. Ameriška vlada mora nadalje imeti zagotovilo, da se bo upoštevala njena potreba po brodogovju. Če se na razorožitev ne misli resno, je bolje, da se konference sploh ne sklicujejo.

Komunike Foreign Officea zanika, da bi

bili s Francijo sklenjeni kaki dogovori o zračnih silah, ki ne bi bili objavljeni.

v London, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Javno mnenje je vznemirjeno radi poskusov italijanskih in ameriških listov prikriti angleško vlado z razkritji, da bi objavila vse politične in vojaške dogovore s Francijo. Svetuje pa se vladi, da bi dala ta pojasnila. Pri tem se opozarja na angleški položaj leta 1907, ko je Balfourjev konservativni kabinet, ki se je nahajal v enako neugodnem notranjepolitičnem položaju, kakor danes, in sicer tudi radi problema zaščitne carine, še hitro spravljal akte pod streho, ki so v precejšnji meri vezali roke sledeči liberalni vladi v zunanjepolitičnem pogledu. Vznemirjenje vlada tudi radi trditve, ki dosedaj ni bila preklicana, da je Anglija vstopila v protitalijansko, Francija pa v protirusko fronto. To je obnovitev usodnega sistema oboroženih taborov, ki se je začel leta 1907 in ki je nujno Evropo korak za korakom privedel bliže vojni. Ta sistem je sedaj radi politične nevezanosti Nemčije in Rusije še mnogo nevarnejši, ker je obvezanost Nemčije v Porrenju in z reparacijami omejena samo še na kratek čas, Mussolini pa se lahko, kakor je že enkrat storil, zblizha z Rusijo.

Blum proti Boucourju

v Paris, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Voditelj socialnodemokratske stranke Leon Blum je objavil ostro kritiko govora o razorožitvi francoskega delegata v Društvu narodov Pavla Boncourja. Verzajska pogodba je v nasprotju s tezo Pavla Boncourja in določa za države zmagovalke povsem analošne obveznosti glede razorožitve, kakor so bile naložene Nemčiji. Socialnodemokratska stranka je to določbo vedno tako razumevala in tudi pri tem ostala. Omejitve oboroževanja namesto razorožitve ne odgovarja duhu teh določb. Blum protestira tudi proti trditvi Pavla Boncourja, da je Francija z reformo svoje vojske storila vse mogoče in s tem izpolnila svojo moralno dolžnost iz verzajske pogodbe. Trenutno znižanje aktivne vojske je pripisovati samo potrebi vojaške reorganizacije. Proračunski izdatki pa so v razmerju s civilnimi in produktivnimi izdatki proračuna celo bistveno narasli.

Zbor angl. konservativcev

v London, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Danes zvečer se bo z velikim govorom ministrskega predsednika Baldwina otvorilo v Yarmouthu zasedanje konservativne stranke. Dospelo je 2700 delegatov, med njimi poleg Baldwina tudi trgovinski in kolonijalni minister ter ministra za narodno zdravstvo in zrakoplovstvo. Baldwin bo govoril o zaščitni carini, katero zahteva 13 resolucij. Pričakuje se, da bo govoril tudi o mornariškem kompromisu, ker vlada tudi v krogih konservativcev neko vznemirjenje radi očividnega povratka k predvojni tajni politiki.

Konservativci številčno padajo. Pri nadomestnih volitvah v Cheltenhamu je zmagal konservativni kandidat z 10.438 glasovi (pri zadnjih volitvah 11.909 glasov) proti 6678 (prej 9146) glasovom liberalcev in 3963 (prej 2763) glasovom delavcev.

Zarota za zarot v Španiji

v Madrid, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Eksplozija v utrdbi Cabrerica pri Melilli v španskem Maroku je zahtevala 40 smrtnih žrtev, in sicer 30 civilistov in 10 vojakov. Med mrtvimi in 200 ranjenici je večina žensk in otrok. Eksplozija je nastala ob 0.45 ponoči. Hiše so se stresle v svojih temeljih, dimniki so se porušili in večina oken je razbitih. Kjer je stala utrdba, je sedaj velikanska jama. Domneva se, da eksplozija ni nastala niti tako, da bi se municija užgala sama od sebe, niti ni bil požar podtaknjen, temveč se je zgodila radi neprevidnosti dveh topničarskih straž.

v London, 27. septembra. (Tel. »Slov.«) Tukajšnje agenture poročajo iz Španije, da je španska policija odkrila novo veliko zaroto

Šah

v Budimpešta, 27. sept. (Tel. »Slov.«) V 6. kolu je premagal Spielmann Avassija, Marshall Ballasa, Steiner Vajdo. Prekinjena pa je bila partija Capablanca-Stoner, v kateri je položaj za Capablancu boljši. V partiji Kmoch-Mereny ima Kmoch boljši položaj. Stanje: Marshal 4½, Capablanca 3½ (1), Spielmann 3½, Steiner 2½ (2), Stoner 2½ (1), Kmoch 2½ (1), Vajda 2 (2), Ballas 2, Mereny 1 (2), Havasi 1 (1).

v Berlin, 27. sept. (Tel. »Slov.«) V 5. kolu šahovskega turnirja je zgubil Oldshausen proti Bogoljubovu. Rotenstein je premagal Hellinga, Grünfeld pa Lissia, dočim so bile prekinjene partije Sämisch: Steiner, Jonker: Richter in Kostić: Ahues. Stanje po 5. kolu: Bogoljubov 3 in pol, Richter in Sämisch pa 3 (1).

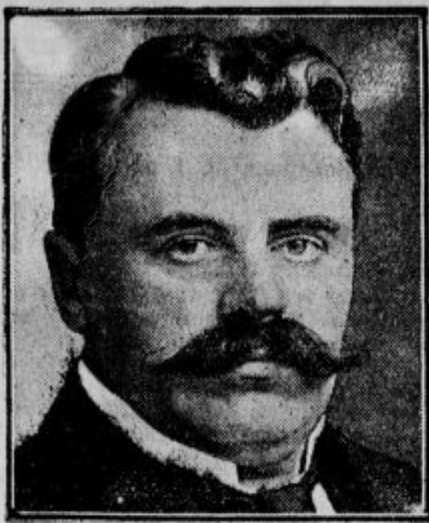
KOVINE

v London, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 64.5—64.5625. — Tri mesece 65—65.0625. — Elektrolit 71.25—71.75. — Best Selected 68—69.25. — Strong —. — Cin: per kasa 224.5—224.75. — Tri mesece 220.375—220.625. — Svinec: bližnji —; tuji 21.4375. — Cink: bližnji —; tuji 21.8125. — Aluminij: tuzemski 95; inozemski 100. — Antimon reg.: 59.5—60. — Bela pločevina: 18.25. — Zivo srebro: 25—25.25. — Nikel: tuzemski 175; inozemski 175. — Wolfram: 15.875. Platina: surova 17, odelana —. — Srebro: 26.5—26.625. — Zlato: 84.115.

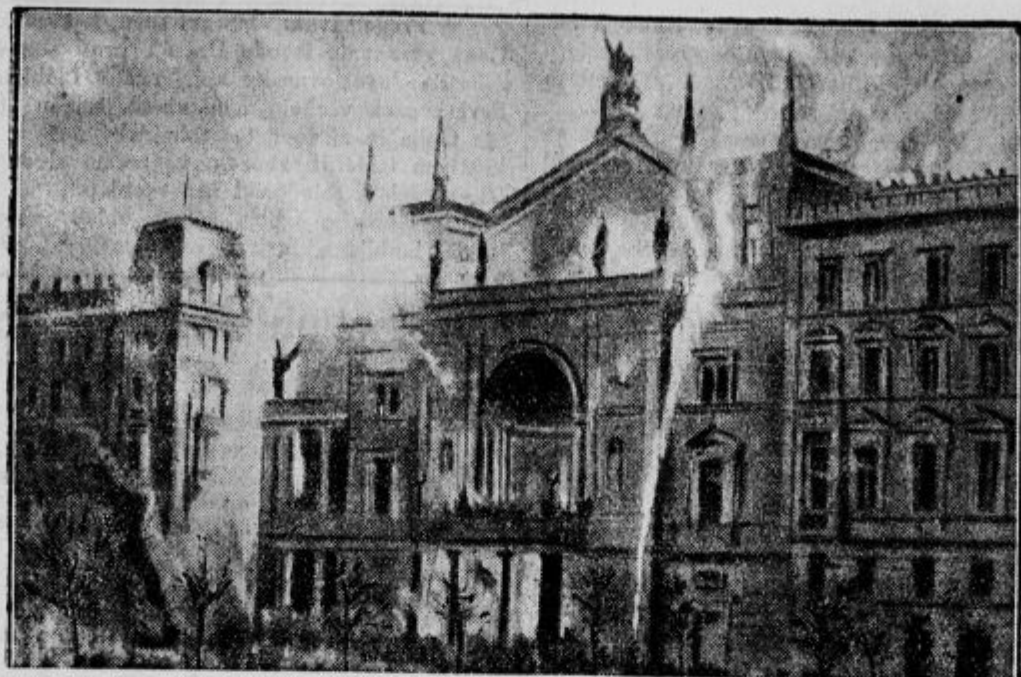
HMELJ

Nürnberg, 27. sept. (Tel. »Slov.«) Dovoz hmelja 200 bal, prodanih samo 10 bal po cen

Svet v slikah

Fr. Udržal,
sedanji češki vojni minister in eden izmed voditeljev češke agrarne stranke; baže postane Udržal naslednik Švehle.

Iz velikih gledaliških požarov preteklega stoletja:
požar gledališča na dunajskem Ringu l. 1881., ki je zahteval nad 400 človeških žrtev.

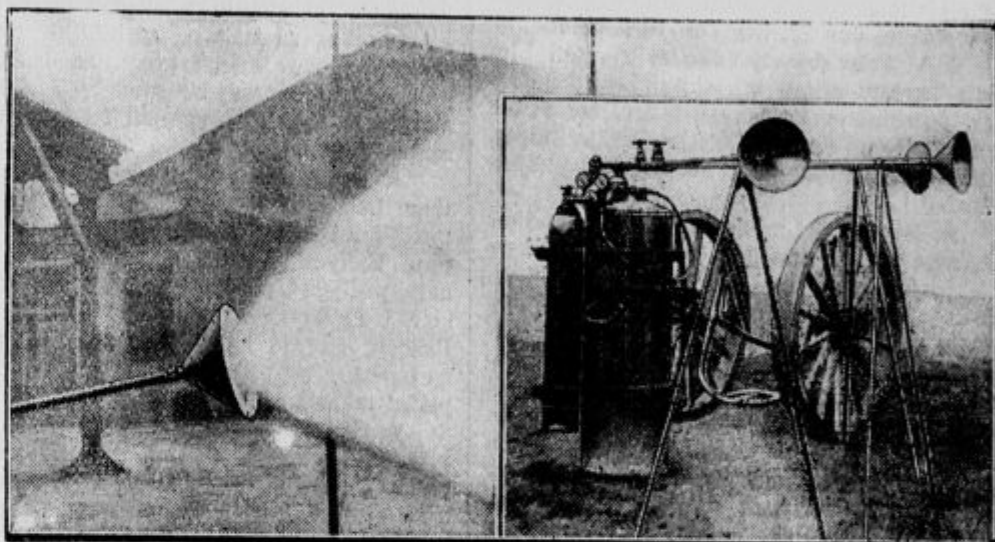

Grof M. Gravina,
italijanski diplomat, ki ga je imenovalo Društvo narodov za novega gdanskega nadkomisarja.

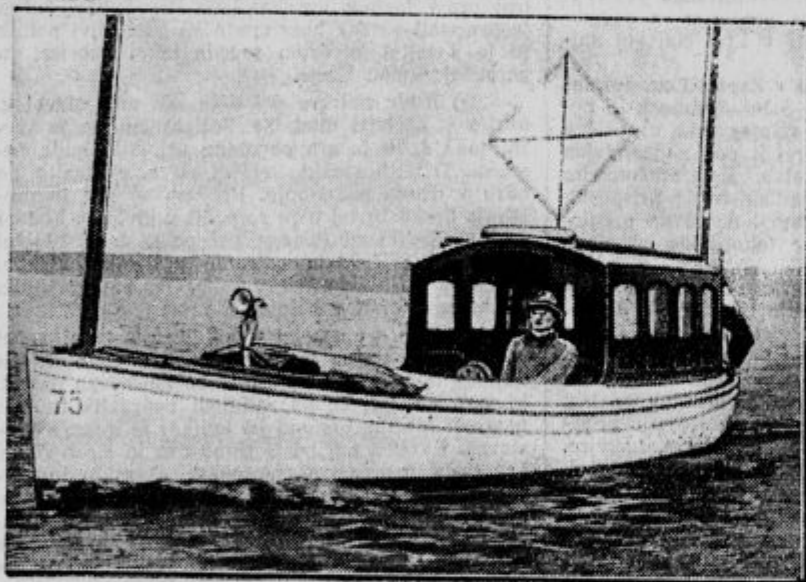
Hindenburg v Šleziji.

Te dni se je udeležil Hindenburg vaj nemške armade v Šleziji; pri tej priliki je bil deležen prisrčnih ovacij prebivalstva.

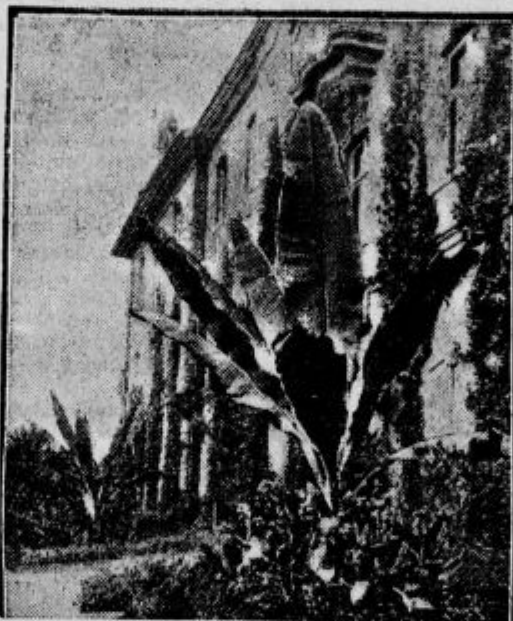

Iz moderne vojne tehnike.

Nemški inženjer Rettemann je iznašel aparat, ki obda v najkrajšem času cele komplekse z umetno meglo in jih tako prikrije sovražniku.

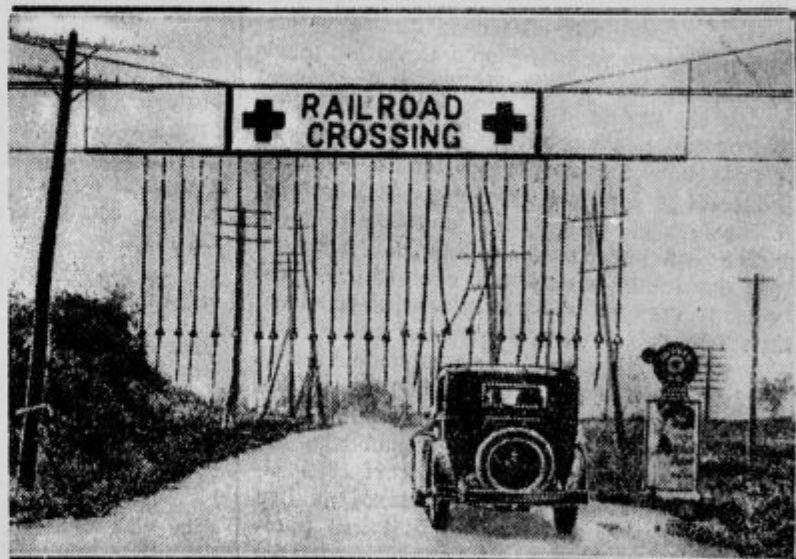

Tajinstveni motorni čoln na Ammerskem jezeru pri Monakovem. Na tem jezeru so delali pred kratkim uspele poizkuse z motornim čolnom, ki ga na obali montirana radio-naprava sama vodi in pripelje k cilju, oseba, ki jo je videti v čolnu, je le lutka.

Motiv z otoka Mainau

na Bodenskem jezeru, ki ga je zapustil pred kratkim umrlí badenski veliki vojvoda svoji sestri, švedski kraljici.

Dvojno svarilo za avtomobile.

Ameriške železnice so uvedle na prehodih cest čez železne proge za avtomobile dvojno svarilo in sicer velike napise, razen tega pa vise od napisov še posebne vrvice, ki zadenejo avto, ko pelje pod njimi.

Dr. V. Šarabon:

Cez Atlantik

(Dalje.)

Vozil sem se na motorni ladji »Saturnia«, najlepše opremljeni moderni ladji. Tvrška Cosulich mi je rekla, naj grem v Ameriko in naj tam pri predavanjih ladjo omenim in priporočim. Dali smo napraviti v Ljubljani lepe diaprojektive o »Saturnii«, in sem jih vzel s seboj. Dobro sem pa vedel, da bi ne bilo dosti ljudi pri predavanjih, če bi govoril samo o ladji; zato sem dal napraviti tudi veliko pokrajinskih slik iz Slovenije, nekaj slik mi je posodila tudi »Prosvetna zveza«, 10 slik pa Slov. Plan. društvo. To je bilo moje orožje. Imel sem namen, da bi tudi na ladji predaval, pa nismo prišli do tega; program je bil določen že vnaprej. Oni pa, ki sem jim na ladji slike pokazal, lepote naših krajev niso mogli prehvaliti. A ničesar niso vedeli o njih. Koliko bi se dalo narediti s pametno propagando! A pri nas za takšne stvari ni ne časa in ne umevanja. Koliko žrtvujejo Italijani za propagando! Prej Italiji sovražni ameriški listi pišejo sedaj ugodno zanjo in kujejo Mussolinija v nebo. Kako hitreje bi šlo, s posojili, če bi v Ameriki kaj vedeli o nas! Bridko so mi tam tožili naši rojaki, da Jugoslavija v tem pogledu nič ne ukrene. Pa kaj bom pisal! Saj se na moje besede itak ne bo nihče oziral. Kako dobro dela tudi propaganda Cosulich, sem videl na povratku v Evropo. Prvi razred je bil ves razprodan, tako razprodan, da so celo častniki prodali svoje kabine in so

šli spat v kabine 3 razreda. Drugi razred je bil natlačeno nabit, tako nabit, da sem slišal tudi pritožbe o premajhni uslužnosti in postrežljivosti osebja. Ves dan sem hodil okoli, vse sem prebrskal, in ne morem reči, da bi bilo osebje namenoma premalo pazljivo. Je bilo pač preveč potnikov in niso mogli vsem ustreči. Nekateri pa tudi nič potrpeti ne znajo. Če greš na pot, moraš zmeraj vedeti, da nisi doma in da ti ne more iti vse po volji. Če to veš, boš imel od vsakega potovanja samo užitek in ne boš nič jezen. Krov drugega razreda je bil premajhen, in željno so gledali popotniki gor proti prvemu razredu. Včasih je kdo gor ušel in je užival prostost velikega sprehajalnega krova. »Zakaj nisem vzel rajši prvega razreda!« je navadno tak ubežnik dejal.

Družba Cosulich je vpeljala še en razred, med drugim in tretjim, drugi a razred (ekonomični razred). Imel je prav tako igralnico, čitalnico itd. kot v drugem razredu, samo dosti ceneje je tu.

V tretjem razredu se vozi tisti, ki se drugače voziti ne more. In vendar je tudi tretji razred idealen; seveda pa ljudje, ki se tam vozijo, večkrat niso idealni. Kako lepa in snažna je bila obednica pred obedom. Dejal sem prvemu natakarku: »Ja, saj je vse lepo. Kar k mizi bi se usedel.«

»Gospod,« mi je rekel, »po obedu pridite, pa boste videli, kakšno je.« Prišel sem in sem videl, da družbe ne zadene nobena krivda, če komu kaj ni všeč. Moj Bog!, sem si mislil, kakšni so ti ljudje! »Ali vidite?«, mi je dejal

natakark. »Vidim,« sem mu odgovoril. Poglejte, kaj je nekdo naredil! Pokusil je par žlic juhe, in ker mu ni bila všeč, je zlij ves krožnik juhe pod mizo. Da bi jo bil vsaj na krožniku pustil. In to se ponavlja dan za dnem. Z eno besedo: Uprava ni prav nič kriva, če kaj ni prav; krivi popotniki so sami. Nekateri ne znajo nič potrpeti, nekateri so pa pozabili, kaj je red in snaga in spodobnost, ali pa tega sploh nikdar vedeli niso.

Čas obeda za II. razred, za II. a in za III. razred je določen; gre po številu popotnikov, včasih samo ena partija, včasih dve ali pa tudi več. V II. in III. razredu je pri obedih vino na mizi, vključeno v ceni; v I. razredu ga ni. Moraš sam naročiti. V začetku te čestite dame po strani gledajo, če piješ kaj drugega kot vodo; polagoma se pa navadijo in proti koncu potovanja se zasveti tudi pred njimi večkrat cekinasta ali črnožametna barva. In ko je nekoč neka šampanjska tvrdka dala servirati v svrhu reklame vsakemu gostu kozarec šampanjca, nisem videl na koncu obeda prav nobenega polnega kozarca. Tako je: na Atlantiku leže prohibicija, tudi najstrožja v začasnem grob.

V obednico I. razreda se lahko pelješ v dvigalu ali pa stopaš dol po stopnicah iz orehovine, obdanih od orehovih in pozlačenih balustrad. Med potom vidiš kip boginje »Saturnia«, po kateri ima ladja ime. Na vrhu zadnjih stopnic oddaš klobuk ali čepico, če jo imaš s seboj, tam stoječemu rdeče livriranemu strežniku, in ti jo deno na stekleno polico. Greš po zadnjih stopnicah dol in pogledaš v obednico;

vrat se ti ni treba dotakniti, drug rdeče livriran strežaj ti jih drži odprta. Tudi stola se ti ni treba dotakniti. Čudil sem se, da mi še žlice in noža niso dali v roko. V začetku nisem vedel, kaj bi napravil s tolikimi noži in žlicami; pa se tudi temu privadiš, in ko prideš drugam, se čudiš, zakaj je tako malo nožev in vilic. O obedih ne bom pisal; ne znam. Jedi je 40 do 60, katere hočeš in kolikor hočeš in ko likrat hočeš. In če ti vse skupaj ni všeč, rečeš natakarku, da ti napravijo to ali to poljubno jed, in v par minutah je gotova. Največ teka imajo stare ženske. Sploh so veliko jedli; mislijo si, plačal sem, in zato bom tudi jedel. Kakor pri nas kmet, ki hoče na železnici na vsak način sedeti, zato, ker je plačal. Gledal sem jih, kako so dirkali pred obedom gor in dol po krovu, zato da so imeli večji tek. Kosilo ti servirajo v prvem razredu kadar prideš; nisi odvisen od časa. Seveda ob polnoči ne boš prišel, takrat spiš ali pa sedi v baru. Imaš pa čas od pol 1. do pol 3. ali pa tudi še malo pozneje. Če nočeš priti v obednico, ti servirajo tudi v kabini; in marsikdo, ki se mu je bližala mrska bolezen, je tudi tako naredil, ali pa tudi kakšen tak, ki ga je vse bolelo. Posebno kakšna dama, ki je morda pred desetimi leti še pastirjem na preriji žganje prodajala. Saj je pri nas in drugod tudi tako.

Opoldne prideš k obedu v navadni obleki, zvečer je predpisan smoking ali vsaj kaj smokingu podobnega. Tudi sam gospod prvi kapitan je bil videti zvečer bolj dostojanstven in veličasten. Če bo to brai, naj se nikar ne smeja;

Kaj je novega

KOLEDAR.

Petek, 28. sept. Venčeslav, Marcijal, Lioba. — Jutri: Mihael.

ZGODOVINSKI DNEVI.

28. septembra: 1831 se je rodil Franc Levstik. — 1840 se je pesnik Rudolf Baumbach. — 1895 je umrl kemik Louis Pasteur. — 1914 je Turčija zaprla Dardanele. — 1396 je turški sultan Bajazid premagal ogrskega kralja Zigo pri Nikopolju.

*

★ **Francoski visokošolci v Ljubljani.** Si noči ob 9 je prispelo iz Belgrada v Ljubljano 25 francoskih visokošolcev, ki se nahajajo na ekskurziji v Jugoslaviji, in ostanejo pri nas do sobote zjutraj, ko se odpeljejo domov. Na kolodvoru jim je zastopstvo univerze napravilo priručnik sprejem; nastanjeni so v Akademskem kolegiju. Danes dopoldne si ogledajo Ljubljano, popoldne pa se podajo na Bled, odkoder se zvečer vrnejo.

★ **Svehla pride v Dalmacijo.** Kakor poročajo iz Prage, namerava češkoslovaški ministrski predsednik Svehla priti v kratkem na oddih v Dalmacijo in od tu odpotovati v Egipt.

★ **Smrtina kosa.** V Ihanu je včeraj ob 5 zjutraj umrl g. Andrej Flerin, posestnik, večletni občinski in cestni odbornik. Pogreb bo v soboto, dne 29. t. m. ob 10 dopoldne.

★ **V naše državljanstvo so sprejeli** Ljudevit Tavčar, učitelj v Rakitni; Martin Kramer, posestnik v Novi vasi, z družino; Franc Par, hotelar na Jesenicah; Alojzij Vitez, tovar delavec v Rudniku; Katarina Šašel, učiteljica v Radečah.

★ **Razglas.** Ljubljanski oblastni odbor razpisuje službo učiteljice v zavodu za slepe v Kočevju s prejemki oblastnih uradnikov. Prosilke naj vložijo svoje prošnje, opremljene v smislu čl. 5. in 7., točka 5 oblastne »Uredbe glede službene pragmatike« do 31. oktobra 1928 pri oblastnem odboru. Prosilke, ki nimajo še strokovne kvalifikacije za pouk slepih, temveč le kvalifikacije za pouk na osnovnih šolah, se morajo obvezati, da opravijo tekom 1 leta izpit za pouk slepe dece. — Ljubljanski oblastni odbor.

★ **Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske** odpotuje v nedeljo, dne 30. t. m., na svojo drugo letošnjo turnejo in sicer na Poljsko. To je izvršitev druge Matične turnee po natančno določenem načrtu, tretja koncertna turnea pa sledi meseca marca ali aprila 1929. Glavni namen turnee na Poljsko je, da pokaže pevski zbor Glasbene Matice velikemu poljskemu narodu lepoto slovenske umetne in narodne pesmi. Je to prvi uradni obisk slovenskih pevcev na Poljskem sploh. Na povratku iz Varšave pa obišče zbor 9. okt. slavno poljsko božjo pot Čenstohovo. Program koncerta je z malimi izjemami isti kakor pri češkoslovaški turneji, ki je prinesla Matiči toliko odkritosrčnega priznanja. Matičnim pevcem želimo srečno pot v bratsko Poljsko v trdni veri, da si tudi tu izvojujejo znano in s tem priznanje naši glasbeni kulturi.

★ **Kdo je zakrivil avtomobilsko nesrečo v Ljubljani dne 19. t. m.** Prejeli smo: Pod tem naslovom je izšla v 223. številki »Jutrca« notica, ki namiguje, da je avtomobilsko nezgodo dne 19. t. m. na Miklošičevi cesti zakrivil šofer. Kakor je policija takoj na licu mesta ugotovila in kakor so tudi listi poročali, ne zadene šoferja nobena krivda. Kar se tiče obdolžitve, da je šofer neizkušen in mestnih voženj nevajen, je tudi pisec teh vrstic znano, da ima šoferja izpit z dobrim uspehom, dovoljenje od politične oblasti za šofiranje in da je upravljal avtomobil že po najtežavnih cestah kakor tudi po mestnih (Sušak, Zagreb, Ljubljana) brez vsake nezgode. Kakor vsakdo globoko obžaluje nesrečo in pomiluje prizadete, vendar ni dopustno, da bi kdo brez dokazov metal na nedolžnega človeka take nezasižane obdolžitve. Vedno se je smatralo tudi za nedostojno, delati javno razpoloženje za sodne odločitve, predno je sodišče izreklo svojo nepristransko sodbo.

★ **Otvoritev nove šole v Brezju pri Dobrovi** bo 7. oktobra, ne pa 30. oktobra, kakor je bilo objavljeno v Učit. tovarišu. — Vabljeni!

★ **Sprejem kandidatov v pedagoško šolo v Zagrebu.** Včerajšnje poročilo je bilo v toliko netočno da se sprejemajo v tečaj oni, ki so delovali najmanj tri leta na meščanski ali osnovni šoli, ne pa le oni, ki so poučevali na meščanski šoli.

★ **Jadransko Podunavska banka.** Upravni odbor Jadranske Podunavske banke je ko-

saj se je tudi on rad pošalil, čeprav je resno gledal. Počasi so se porajali poskusi prevratnih elementov za izobčenje smokinga; najprvo je eden prišel v navadni obleki, nato dva, in na koncu potovanja smo imeli menda že večino. — Kave navadno ne servirajo v obednici; greš na razkošno opremljeno verando in piješ kavo tam; zraven poslušaj godbo. Godba igra tudi pri večernem obedu in pozneje v slavnostni dvorani. Prihodnjič bova pa to dvorano obiskala. (Dalje.)

optiral na svoji seji 24. t. m. g. Andreja Šarabona, veletrgovca iz Ljubljane, kot zastopnika slovenskih trgovskih krogov. To mesto je svoj čas zavzemal umrl g. Ivan Knez.

★ **Lov občine Srednjavos v Bohinju** se odda v zakup od 1. novembra 1928 in ne od 1. decembra 1928, kot je bilo pomotoma poročano.

★ **Sneg je zapadel v Kostelu.** Dne 24. septembra je ves dan deževalo in bilo silno mrzlo. Ob desetih pa se je nenadoma začel med dež mešati sneg, ki je kmalu padel kakor sredi zime. Prenehal je šele opoldne, ko je bilo že vse belo. Na sosednjih hribovih hribih ga pa je padlo toliko, da je ležal še ves drugi dan! Pet dni pred sv. Mihaelom še ne pomni pri nas nihče snega. In še vse je zunaj: krumpir, otava, koruza, sadje... Kakor vse kaže, bo leto tako slabo leto, kakor ga ni bilo že sto let.

★ **Ozkoirna železniška zveza med Belgradom in Jadrano dogotovljena.** Te dni je bila izročena prometu ozkoirna železniška proga Belgrad—Obrenovac. S tem se je dogotovil zadnji člen ozkoirne železniške zveze med Belgradom in Dubrovnikom. Vožnja z osebnim vlakom traja na tej progi samo eno uro dalj, nego z brzim vlakom po širokotirni progi preko Broda. Sarajevsko železniško ravnanje se je stopilo v pogajanja z družbo »Vagon-lits« za nabavo spalnih in restavracijskih vagonov na tej progi. Ta družba razpolaga s takimi vagoni samo v Afriki in bi morala te vagona prepeljati od tam. Pogajanja so v teku.

★ **Kolajno bo dala tirolska deželna vlada** vsem tistim, ki so v svetovni vojni bili na tirolskih bojiščih in branili tirolsko deželo pred Italijani. Vsi, ki bi radi kolajno dobili naj pošljejo svoje naslove na: Tiroler Landesregierung Innsbruck. Priložitj morajo kake izkaze, da so bili res na tirolskih bojiščih. Kdor bo kolajno dobil, bo plačal takso 2 šilinga.

★ **Smrt pod vlakom.** Pod vlak je skočil v Osijeku v sredo zjutraj 24letni mesarski pomočnik Anton Šlorad. Njegovo truplo so našli zjutraj grozno razmesarjeno na progi v luži krvi.

★ **Stavka v Sremski Mitrovici.** V delavnicah »Paropile, d. d.« v Sremski Mitrovici je izbruhnila stavka delavcev, ker so jim odbili upravičene zahteve po zvišanju plače. Stavka 150 delavcev. Delavstvo noče iti na delo, dokler jim podjetje ne zviša plače. Mestni občinski svet je zahteval posredovanje delavske zbornice in inšpekcije dela.

★ **Komitaški napad.** Tolpa kačakov, ki je obstojala iz petih moških, je v torek zvečer napadla vas Vrahišče pri Gostivarju v Južni Srbiji. Vaška straža je takoj stopila v borbo s tolpo in posrečilo se ji je, da je ubila enega kačaka, ostale štiri pa zapodila proti albanški meji.

★ **Zimski vozni red.** S 1. oktobrom stopijo v veljavo sledeče spremembe:

Na progi **Grobello—Rogatec** vozijo od 1. oktobra 1928 dalje dnevno redno sledeči vlaki: Vlak št. 8132 odhod Grobello 8.25; 8138, 15.58; 8140, 20.42; 8162, 9.10; prihod Rogatec 8132, 9.30; 8138, 17.08; 8140, 21.47; 8162, 11.25. — Vlak št. 8131 odhod Rogatec 5.23; 8133, 12.10; 8137, 17.23; 8161, 5.00; prihod Grobello 8131, 6.33; 8133, 13.22; 8137, 18.35; 8161, 8.00.

Na progi **Jesenice—Bistrica—Boh.** jez. izostane vlak št. 916, odh. Jesenice 17.10, prih. Bistrica-Boh. jez. 18.02 ter vlak št. 913, odh. Bistrica-Boh. jez. 8.28, prih. Jesenice 9.23.

Na progi **Ljubljana gl. k.—Kamnik** izostane nedeljski vlak št. 8439 odh. Kamnik 20.07, prihod Ljubljana gl. k. 21.20; z ozirom na to, da vozi vsak dan torej tudi ob nedeljah vlak št. 8463 z odhodom iz Kamnika ob 18.25 in prihodom v Ljubljano gl. k. ob 19.55. Vnovič opozarjamo, da vozi ob nedeljah in praznikih iz Ljubljane gor. kol. v Kamnik vlak št. 8468, z odhodom iz Ljubljane gor. kol. ob 7.00 in prihodom v Kamnik ob 8.20. Potniki iz postaje Ljubljana gl. kol. se lahko poslužujejo gorenjskega vlaka št. 912 (odh. Ljubljana gl. kol. ob 6.50) ter morajo na gorenjskem kolodvoru prestopiti na kamniški vlak.

Na progi **Jesenice—Kranjska gora** izostane vlak št. 8620, odh. Jesenice 7.50, prihod Kranjska gora 8.34 ter vlak št. 8613, odhod Kranjska gora 8.43, prih. Jesenice 9.18; nadalje vozita vlaka št. 8617 — 8618 na progi Jesenice—Planica le ob sobotah, nedeljah, praznikih in dnevih pred prazniki. Vlak št. 8617 odhaja iz Planice ob 18.10 ter prihaja na Jesenice ob 18.55, in vlak št. 8618 odhaja z Jesenic ob 21.22 ter prihaja v Planico ob 22.28.

S 7. oktobrom 1928 stopijo v veljavo sledeče spremembe: Na progi **Zagreb gl. k.—Zidani most** — Maribor gl. k.—Dunaj izostane brzi vlak št. 8 odh. Zagreb gl. k. 20.50, prihod Maribor gl. k. 0.25 in prih. Dunaj 6.41; vozi pa mesto tega brzi vlak št. 10 z odhodom iz Zagreba gl. k. ob 23.25 in prihodom v Maribor gl. k. ob 3.10, kjer ima zvezo z brzim vlakom Trst—Dunaj, ki odhaja iz Maribora gl. k. ob 4.00 ter prihaja na Dunaj ob 9.36.

Na progi **Vel. Kaniza—Kotoriba—Pragersko** — Ljubljana—Trst izostane brzi vlak št. 210-1101-501-602-705 odh. Vel. Kaniza 23.25, odh. Ljubljana gl. k. 5.26 in prihod v Trst 9.41, vozi pa zato brzi vlak št. 204-1106 z odhodom iz Vel. Kanize ob 23.05 ter prihodom v Pragersko ob 1.55, kjer ima zvezo z brzim vlakom Dunaj—Trst, ki odhaja iz Pragerskega ob 2.16 in iz Ljubljane ob 4.57 in ki prihaja v Trst ob 9.05.

Na progi **Trst—Ljubljana gl. k.—Maribor gl. k.** — Dunaj izostane brzi vlak št. 710-603-504-D188 odh. Trst 20.30, odh. Ljubljana gl. k. 1.21, odhod Maribor gl. k. 4.45 in prih. Dunaj 10.15 ter vozi mesto tega brzi vlak št. 708-601-502-D188 z odhodom iz Trsta ob 19.05, iz Ljubljane gl. k. ob 23.56, iz Maribora gl. k. ob 4.00 in s prihodom na Dunaj ob 9.36. Potniški vlak št. 612, ki odhaja iz

Maribora gl. k. ob 9.25 proti Dunaju, bo odhajal prihenši s 7. oktobrom 1928 že ob 8.55 iz Maribora gl. k. Potniški vlak št. 528, ki odhaja iz Jesenic ob 18.02 proti Celovcu odn. Beljaku, bo odhajal iz Jesenic ob 17.40.

Stenski vozni red avstrijskih zveznih železnic veljavni od 15. maja 1928 bodo nadomeščeni z novimi, veljavnimi od 7. oktobra 1928.

★ **Pregej Ivan: »Izbrani spisi, I. zvezek.«** Cena vezanemu izvodu Din 60, broš. Din 45. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Prvi zvezek vsebuje zgodovinski roman Štefan Golja in njegovi, ter tolminske novele. V kratkem izide II. zvezek, kateremu sledi še III. zvezek z zelo privlačno vsebino.

★ **Največja izbira žalnih oblek:** Franc Lukič, Ljubljana, Stritarjeva ulica 9. 8946

Iz seje ljubljanskega oblastnega odbora

dne 26. septembra 1928.

SLUŽBENA IMENOVANJA IN NAMESTITVE.

Anton Flego, absolvent srednje gospodarske šole v Križevcih, sedaj dnevničar na oblastnih nasadih v Arnovih Selih, se imenuje s 1. oktobrom t. l. za uradniškega pripravnika in se postavi za upravitelja omenjenih nasadov.

Franc Filipič, absolvent nižje kmetijske šole na Grmu-Novu mesto, sedaj dnevničar v Arnovih Selih, se imenuje s 1. oktobrom t. l. za poduradnika v I. plačilni kategoriji in se obenem premesti k oblastnemu kmetijskemu nadzorništvu v Kranju.

Jože Črtalič, absolvent nižje kmetijske šole na Grmu-Novu mesto, sedaj dnevničar na oblastnem nasadu v Kostanjevici, se s 1. oktobrom t. l. imenuje za poduradnika v 2. plačilni stopnji na desednem službenem mestu.

Ciril Tomšič, administrativni uradnik pri obl. podkovski šoli v Ljubljani, se še nadalje obdrži na desednem službenem mestu kot honorarni nastavljenec.

Jernej Bitene, podkovski mojster pri oblastni podkovski šoli, se še nadalje obdrži v službi kot dnevničar.

Franc Rebernak, veterinarski major v pokoju se sprejme v oblastno službo kot honorarni nastavljenec; prideli se kot strokovni učitelj oblastni podkovski

Maribor

Večerna nižja gimnazija v Mariboru

Izobrazba postaja vse bolj in bolj last mladih ljudskih plasti. Vsa novodobna prizadevanja na tem polju gredo za tem, da postane tudi srednješolska izobrazba delež vseh tistih, ki jih ni bilo dano, da rastejo v znanju in duhovni kulturi. Ta pojav je veliko zadoščenje za mnoge, ki lahko postanejo najboljši sinovi ljudstva. Ni treba poudarjati velikega socialnega pomena vseh teh prizadevanj; v jedru ga lahko zasluti vsakdo. V Mariboru imamo enoletni Legalov trgovski tečaj, ki daje gojencem in gojenkam v 10 mesecih to, kar se pridobi na drugih zavodih v dveh, treh, da morda celo štirih letih — seveda ob večjih duševnih naporih. To je duh in neustajljivi socialni smisel privatnih pobud, ki so vse hvale in priporočila vredne.

Zato se je odločila Jugoslovanska strokovna zveza v Mariboru, da otvori v najkrajšem času večerno nižjo gimnazijo. Šola se bo vršila petkrat na teden in sicer po tri ure — od 19. do 22. ure. Poučevali bodo tukajšnji g. srednješolski profesorji. Učni načrt je zamišljen tako, da se bo snov štirih razredov nižje gimnazije predala v dveh letih, v dveh tečajih. Letos se prične s prvim tečajem. Pogoj za sprejem v to šolo je izpolnjenost 14. leto in mesečna taksa 150 Din za režijske stroške in nagrado profesorjem. Po dovršenem drugem tečaju pa bodo delali obiskovalci te šole izpit za nižjo gimnazijo na državnem zavodu. Vsi, ki želijo obiskovati to šolo, naj se javijo v tajništvo JSZ na Aleksandrovi cesti 6 do prihodnjega torka t. j. 2. oktobra. Šola se otvori le, če se prijavi zadosti obiskovalcev. Kraj šole se bo pravočasno objavil. Vse tozadevne informacije daje tajništvo JSZ.

Ta šola bo velikega pomena za vse nižje nameščence. Zato pozdravljamo to misel kar najtopleje in želimo, da bi šola uspevala v interesu nižjih slojev in pa v moralno zadoščenje vsem, ki delajo na organizaciji večerne gimnazije v Mariboru.

Prvo gostovanje ljubljanske opere v Mariboru. Kmalu po 15. oktobru namerava gostovati ljubljanska opera v mariborskem gledališču z veličastno Smetanovo opero »Dalibor«. Ker so stroški tega gostovanja ogromni (saj nastopi 82 oseb), je potrebno, da bo hiša naprej razprodana. Zato se začne prodaja vstopnic takoj. Gostovanje se vrši le, če bodo do 5. oktobra oddani vsi sedeži. Vstopnina sedežev od 60 do 15 Din; stojnice od 15 do 6 Din. Mariborski gledališki abonenti uživajo tokrat radi velikih režij le deset odstotkov popusta, ako vzamejo vstopnice do 3. oktobra.

Akademiki! Drevi ob 19 je v prostorih Zadrugne gospodarske banke občni zbor kat. akad. kluba Panonija. Na sporedu važne zadeve!

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Vse predstave se vrše v dramskem gledališču.

Petek, 28. septembra: Zaprtó.
Sobota, 29. septembra: KROG S KREDO. Premier-ski abonma.
Nedelja, 30. septembra ob 15: ČARDAŠKA KNEGINJA, opera. Izven. — Ob 20: ROMEO IN JULIJA. Izven.

V soboto, dne 29. t. m. bo premijera Klabundove igre »Krog s kredó. To prekrasno, po kitajskem izvirniku predelano delo, polno najfinije poezije in eksotičnega čara, so igrali v zadnjih letih po vseh večjih evropskih odrih z največjim uspehom. Slovenski prevod je napravil Oton Zupančič. Vloga Haitange bo igrala pri nas ga. Mla Šarčeva, njeno nasprotnico, zvitó morilko Yü Pei gđ. Mira Danilova, Haitangina mati je ga. Medvedova, Haitangin uporni brat Cang-Ling g. Ciril Debevec, bogati mandarin Ma g. M. Skrbinič, oblatni sodnik v Nankingu Cu-Cu g. Levar, Yü Pein pomagač in ljubimec Cao g. Gregorin, mladi cesarjevič Pao g. Jan, tolsti evnuh in zvodnik Tang g. Cesar, babica ga. Rakarjeva ter oba kulijsa gg. Sanein in Smerkolj. Režijo vprizoritve ima g. Ciril Debevec.

Prireditve in društvene vesti

Ljubljana.

Merkurjevi večerni učni tečaji. Trgovsko društvo »Merkur« bo otvorilo ob zadostnem odzivu s 1. oktobrom t. l. večerne tečaje v šoli na Grabnu za erbohrvaščino, nemščino, italijanščino, knjigovodstvo ter slovensko in nemško stenografijo. Tečaja za nemščino in italijanščino se bosta letos vodila v dveh oddelkih: a) za začetnike in b) kot višji nadaljevalni tečaj. Člani plačajo malenkostno učenino, dočim morajo nečlani, ako se prijavijo, postati člani. Prijave dnevno v društveni pisarni Gradišče 17-1. med 10. in 12. uro dopoldne in od 8-5 popoldne. V sobotah popoldne se ne uraduje.

Maribor.

Vinska trgata. Kat. mladine bo jutri ob 1/2 20 v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Vabljeni! Krekova godba ima 6. oktobra vinsko trgata v Studencih pri »Drofeniku«. Lepo vabljeni!

Cerkveni vestnik

Stolna Prosveta in Krščanska šola za stolno župnijo vabita svoje člane in prijatelje za nedeljo 30. t. m. na Dobrovo. Odhod točno ob 2 popoldne z avtom izpred magistrata. Prijave sprejema do petka zvečer društveni tajnik, pa tudi uprava »Slovenec«.

Orel

Orlovski odsek Ljubljana ima danes zvečer v Rokodelskem domu svoj letni občni zbor ob 8.30. Udeležba za vse člane dolžnost. — Bog živi!

Razglas. Ker je nastopilo neugodno vreme, je mestna občina svoje dravsko kopališče ob bregu do nadaljnjega ukinila.

Interesente bi opozorili, da si ogledajo v mestnem vojaškem uradu dobavne pogoje za nabavo 9000 kg svinjske masti in 150.000 kilogramov prešane slame za mariborsko garnizijo.

Podzemno stranišče pred frančiškansko cerkvijo so že začeli graditi. Stranišče se zgradi v gornjem delu »otokac«.

Preselitev. Oddelek finančne kontrole Maribor I. in Sreska uprava finančne kontrole Maribor se 28. t. m. preseli iz dosedanjih prostorih na Slomškovem trgu v državno hišo v Krekovi ulici 8, pritličje. Tem potom se torej obvestijo stranke, ki imajo opravka pri finančni kontroli, da ista posluje v novih prostorih od 29. septembra dalje.

Peščene plasti so zasule večeraj pri Svetem Lovrencu na Pohorju 16 letnega delavca Antona Fornecija pri kopanju peska v kamnolomu. Pri tem se mu je zlomila noga pod desnim kolonom. Rešilni oddelek ga je prepeljal v bolnico.

Majhen deček, velik... Konrad M. je star 13 let. Pa ga policija že dobro pozna. Je učenec oblasnega »Dečje doma« in jo vsako leto popiha iz zavoda, ker mu tam ne ugaja. Tako je bilo predlanskim, lani in seveda tudi letos. 26. t. m. ob 20 je izginil, pa so ga že naslednjega dne dobili. Fant se čmeri in pravi, da se nekega gospoda v Dečjem domu boji.

Patriot, ki ščiti državno kaso. Ludovika K. javni varnostni organi dobro poznajo. Ga že imajo v »rnihi bukva« radi telesne poškodbe in kaljenja nočnega miru. Topot pa je zavzel Ludovik čisto drugo taktiko. Hodi od kavarne do kavarne in »kontrolira« karte, če so žigosane. Tako je v noči od 26. na 27. t. m. bil v kavarni Drava, vzel kvartircem »srčnega asa«, ker ni bil žigosan ter slučaj naznanil bližnjemu stražniku. Nato pa je lepo nadaljeval svojo pot v kavarno Orient — spet v vlogi nadležnega »kontrolirajo« in tam vzemirjal goste. Pa se mu patriotsko delo ni obneslo. Prišel je radi svojega obnašanja v konflikt z organi javnega reda. Ko je končno spoznal, da rehabilitacija na ta način nikakor ni mogoča in da tudi izjave, da ščiti državno blaginjo, nič ne zaležejo, pa je razplamtel v sovnanju, češ da se na policiji vsi zapiski potvarjajo in da ni nikjer več pravice razen na sodišču. Morda pa si je, ko je bil malo vinjen, vso zadevo premislil, ko se je pri Grafu malo streznil.

Obračun. Ivan Sch. je meseca julija znaknil končati Štefanu Sch. v neki gostilni v Vetrinjski ulici 350 Din. Štefan je seveda po pričbah opozorjen zasledoval nevarnega »izmaknjenca« in ga končno tudi dobil. Pa je Ivan obljubil, da mu bo denar vrnil. Predvčerajšnjim pa sta se zopet srečala na Glavnem trgu in ker ni bilo z obljubo nič, sta se Ivan in Štefan najprej lepo opsovala nato pa še pošteno spoprijela. Zabavni prizor se je za publiko končal, ko se je pojavil stražnik.

Šolskih potrebščin in šolskih knjig

M. Tičar, Ljubljana

Celje

Exotica v Celju. Zadnje dni je Celje postalo celi Prater. Najprej smo dobili g. Kočko in njegov cirkus. Nato je prišel Grk Aleksandridis in nam pripeljal gđ. Zofijo, ki ji mesto rok služi za izvrševanje raznih potrebnih in nepotrebnih opravil noge. Gđ. Zofija baje z veliko spretnostjo vporablja noge za česanje, pletenje, šivanje, kajenje itd. Večera pa smo dobili še tretjo senzacijo: šest pituljencev, ki jim je direktor g. A. Hajm. Dopolodne so se v reklamne svrhe prav komodno vozili v avtu po mestu in vzbudili kajpak med mladino ogromno senzacijo. Liliputancev bo seveda najbolj vesel lastnik Mestnega kina. Plesali, peli in razkazovali se bodo namreč med kino-predstavo. Junaški Tom Mix v »Galantnem banditu« ter 39 letna mis Pavla, ki meri komaj 85 cm, kaj hočemo Celjani še več!

Ne zamudite

znatnega popusta na vsa oblačila, pri Jos. Rojina, Ljubljana.

Dopisi

Ježica pri Ljubljani

Avtozveza z Ljubljano. V veliko zadovoljstvo tukajšnjih občanov, kakor predmetnih Ljubljancev, smo pretekli teden dobili avtozvezo z Ljubljano. Prav hvalenjski smo ljubljanski občini in pa družbi električne železnice za to novo napravo. V interesu dobrega prometa, kakor večine tistih, ki dnevno reflektirajo na vožnjo, si pa usojamo staviti nekatere predloge in sicer: 1. Določiti naj se postaja v Stožicah pred Smerketovo trgovino. Tam je zelo prometno križišče cest. Ena teh pripelje iz spodnjih Stožic, ki obsegajo okrog 40 hiš iz katerih hodi dnevno najmanj 1 član v mesto. Druga pot pa pripelje od mestnega vodovoda. Tudi ob tej cesti je mnogo hiš, kojih prebivalci so skoraj vsi zaposleni v Ljubljani. Če kje, je tu gotovo najprimernejši prostor za postajo, ker je tem prebivalcem res nerodno, da morajo letati po Dunajski cesti daleč nazaj. Naj se poskusi, pa se bo kmalu pokazalo, da bo s tega križišča največja frekvenca. 2. Prvi avto naj odpelje z Ježice vsaj ob pol sedmih, da se bodo mogli voziti tudi tisti, ki morajo biti ob sedmih na delu. 3. Poskrbi naj se, da bo ob sobotah, nedeljah in praznikih odpeljal zadnji avto iz Ljubljane po koncu gledaliških predstav in drugih prireditve t. j. po 11 zvečer. 4. Vpeljejo naj se mesečne karte, vsaj za dijake, če ne že tudi za delavce in uradnike. Frekvenca se bo s tem le znatno povečala. Upamo, da bodo te predloge, ki jih vsak dan slišimo med vozečimi se potniki, merodajni faktorji vpostevali, za kar jim bomo vsi hvalenjski.

Popravišče Dunajske ceste! Dunajska cesta je nujno potrebna popravi. Je polna jam, ki jih je vedno več, zlasti odkar je promet z vpeljavo avtozveze med Ježico in Ljubljano znatno narasel. Upamo, da naša prošnja ne bo zastoj.

Nasujete desni hodnik v smeri Ljubljana — Ježica. Kolesarji in mlekari zopet bridko občutijo posledice deževnega vremena. Vsak dan morajo voziti in capljati po blatu in mlakah, ki jih je poln desni hodnik Dunajske ceste. Zato ga čimprej nasujto.

Ig pri Ljubljani

(Končan je boj. Zadnje poglavje iz povesti: »Moje pridige in 1000 Din«.) — Bilo je v l. 1925 meseca januarja. Z uvodnim člankom in raznimi dopisi se je v tistih dneh spravilo »Jutro« nad mojo malenkost in moje pridige. S cvetkami iz »Jutrovi« livad so me venčali. Take cvetke so bile: »Dušni sleparji, grozen strup, kužen tvor, dekadencija slov. duhovščine, stekli derviši, prototip skrunitlja prižnice!« Te vrste cvetlice rabijo posebno tla, posebno ozračje in posebne vrste umetno gnojilo. V tistih dneh sem bil trikrat pozvan na zaslišanje k g. dvornemu svetniku okr. glavarju. V dopisu v »Slovenec« sem v šaljivem tonu ožigosal ves ta boj proti sebi. To je bilo 22. jan. 1925. Takoj drugi dan je bil že na lgu odposlanec g. okr. glavarja z odlokom, da se me vsled dotičnega dopisa kaznuje s 1000 Din in sicer po § 11. naredbe z dne 22. aprila 1864, drž. zak. št. 96! Plačal sem 1000 dinarjev 6. marca 1925. Vsakemu izmed 10 bankovcev po 100 Din sem pa pristavil: Glej, da se vrneš! Na svidenje! — Marsikdo mi je to privoščil in se mi smejal. Nekdo se je neke

Sveta življenje in vrvenje

Slovenski motociklistični rekorder
Valter Stuzzi

Po zadnji gorski dirki Irojane-Vransko, je obiskal naš poročevalec rekorderja Stuzzi, ki je odnesel na tej dirki kar tri darila. G. Stuzzi živi zdaj v Kamniku in ima tam zobni atelje. O obisku nam poroča dopisnik:

Gospod Stuzzi me je sprejel v svojem ateljeju, kjer je kakor vsako popoldne, čakal pacientov. Posadil me je za mizo, ki je bila okrašena z zadnjimi trofejami in sicer: velik srebrni pokal, srebrna doza in lepa kolajna.

»Vidite, to sem dobil v nedeljo,« pripoveduje g. Stuzzi in malomarno okrene roko ob mojem začudenju. Oči pa se mu svetijo, ko pripoveduje dalje: »Tolkel sem jih, da je bilo veselje! Ze dopoldne sem vozil z veliko brzino, popoldne pa sem zboljšal svoj čas kakor ste brali v listih. Vozili smo kakor vrag, tako da je sovozač enkrat zakričala, kar se še ni zgodilo.«

»Čakajte!« steče v sosednjo sobo in prinese cigarete. »Sicer ne pušim, tudi pijem ne, danes pa bom pokadil eno.«

Ponudi mi nemške cigarete z rdečim ustnikom:

»Veste, so za dame, ki si šminkajo ustnice!« se smeje. Nemiren je navidez in hitro govori. »Slišal sem praviti, da imate lepa darila,« pripomnim.

»Prosim izvolite!« me spremi skozi čakalnico v privatno sobo in k mizi, kjer stoji darila in kolajne. Okoli dvajset jih je. Obraz se mu smeje, ko mi pripoveduje in razkazuje:

»V letu 26 sem odnesel prvo, tole kolajno pri kvalitetni dirki skozi Celje in Brežice za najboljši čas v kategoriji. Ze tedaj sem dirkal z AJS in sem ostal pri tej znamki. Prihodnje leto sem se spustil na Hrvaško in sem pri dirki Samobor—Plješevica dosegel najboljši čas dneva s prikolico. Tole dvoje sem dobil pri dirki Motoklub Medvode—Gaštel, kjer sem bil prvi v kat. 600 ccm in imel najboljši čas dneva. — Se istega leta sem šel na Semmering, kjer sem pa imel smolo radi defekta v stroju in nisem prišel na cilj. Toda to me ni oplašilo, skoro potem sem se udeležil dirke v Zagrebu in odnesel prvo nagrado za najboljši čas s prikolico.«

»Letos ste bili pa pridni, kolikor sem zasledoval po listih,« pripomnim.

»Veselite imam. Sicer je težko, ker sem navezan samo nase, nikdo me ne podpira in če je denar, grem, če ne ne. V Ljubljani, veste, da sem bil tretji, potem sem se pa ojunčel in šel v Švico kot edini Jugoslovčan. Hudo je bilo voziti skoro 1200 km tja in prav toliko nazaj veselje pa je le bilo, ko je med drugimi zastavami plapolala na dirkališču tudi jugoslovanska trobojnica, ki so jo dali napraviti ob mojem prihodu. Pri startu sem dobil št. 13 in bil bil skoro izgubil pogum. Pa je stopil k meni Švicar in mi dejal: Bodite zadovoljni, mi smatramo št. 13 za srečno, jaz sem se celo na 13. oženil! Pogledal sem ga malo postrani, ko mi je govoril o ženitvi, pa sem le dobil pogum in dosegel sem 3. mesto. Samo trije smo prišli na cilj od štirinajstih tekmovalcev. Vidite, tole dozo so mi dali, sovozač pa tale pokalček in zlato zappestnico s številko 15. — Skoro potem, ko sem prišel domov, sem na brzojavni poziv brez treninga šel v Zagreb in tolkel madjarskega prvaka. Pričetkom tega meseca sem bil zopet na Semmeringu, kjer sem vsled defekta in dežja dosegel samo četrto mesto. No, v nedeljo sem se potrudil in kot ste brali, v času tolkel solo-vozače.«

»Ze dolgo vozite motor?« vprašam.

»Med vojno sem prišel, pa kaj prida nisem vozil, tudi prva leta po vojni še ne. Sem pač šele trideset let star,« se smeje, »imam še časa! Letu 20 sem se bolj oklenil tega športa in od tedaj ga gojim sistematično.«

»Ste Ljubljčan, kajne?« vprašam.

»Ljosten sem tja, petindvajset let sem živel v Ljubljani. Rojen sem pa v Gorici, zdaj pa sem se zatekel v Kamnik. Mika me pač najbolj Gorenjska, ker ima najlepše ceste. Veste, tam gori od Lesca do meje! Kakor po mizi!«

»Tudi sovozač mora biti dober, kajne?« vprašam.

»Pa še kako!« hiti pripovedovati. »Pol mojih uspehov se imam zahvaliti svoji sovozačici, ki so jo v Švici vsi občudovali, gđ. Minki Bertondjevi. Drugo polovico pa stroju. Jaz moram samo živce imeti v oblasti in znati izrabljati tehniko vožnje. Še mnogo mi manjka, pa čas bo prinesel še marsikaj.«

Vstanem, g. Stuzzi prične oblačiti sviter. Mislim sem, da gre vozit, pa ga vidim, kako jemlje raz mizo trnek.

»Vidite, zdaj grem pa živce mirit! Ribji lov je za tako stvar najboljšo sredstvo. In jaz sem strasten ribič!« se smeje in me spremlja do vrat.

Iz filmskega življenja

Lindberg v Hollywoodu

Med poletom skozi Združene Države v Kanado, ki so ga skupaj z ostalim Lindberghom življenjem fotografirali v filmu »40.000 milj z Lindberghom«, je obiskal Lindbergh tudi filmsko igralko Marion Davies. V Hollywoodu je Lindberghu tako ugajalo, da se je še večkrat vrnil v to filmsko mesto in ameriški filmski list »Motion Picture Magazin« prinaša o teh njegovih obiskih sledeče:

»Prijetelj!« je rekla Marion Davies z drobnim smehljajem, ki se ji tako lepo podaja, »polkovnik Lindbergh je tukaj kot gost filma in povabila ga bom na čaj. Znano vam je da, ne trpi, da bi ga fotografirali in nikar ne jemljite s seboj operaterjev in fotografov.«

Ko so bile zbrane v Ambassador Hotelu najznamenitejši osebe v čast visokega, skromnega plavalca mladenci, ki je sedel med Marion Davies in Mary Pickford, je prišlo fotograf, da bi posneli to sijajno družbo. Vendar so bili gentlemani. Tiho so se odstranili, ne da bi napravili kake fotografije.

Družba se je veselo zabavala, ko je nenadoma vprašal Lindbergh Marion Davies: »Kje so pa filmski fotografi?«

»Prosila sem jih, naj odidejo, ker vem, da se ne marate fotografirati, zlasti ne v filmu.« »Da,« je dejal Lindbergh, »tako sem sicer navajen, toda pri taki priliki bi se vseeno rad dal fotografirati v filmu.« Fotografije in operaterje so takoj poklicali, naj se vrnejo, in tako so napravili veliko število fotografij in nekaj sto metrov filma.

Marion Davies je bila prva, ki je pozdravila Lindbergha, ko se je pripravil za polet v New York. Prav tako ga je pogostila, ko je pozneje neoficijno obiskal Hollywood.

Po Lindberghovem obisku je imela Marion Davies mnogo obiskov. Slavni gledališki igralci, diplomatje in druge osebnosti iz političnega življenja so bili stalni gostje njenega stanovanja. Sprejela je sto in sto moških in žensk raznih socialnih razredov in zato lahko na zanimiv način primerja Lindbergha z njimi. »Lindbergh je bil najskromnejši in najbolj molčeč od vseh mojih gostov vendar ni zaradi tega nikdar prišel v zadrego. Zelo se spodobno obnaša in najbolj priljubljena beseda mu je »I thank you« (Hvala lepa) Poslušala sem, ko so ga spraševali razne stvari. Odgovarjal je, kakor je vedel in znal in nihče se ni mogel v tem oziru mnogo naučiti od njega. Ni čudja! Kako bo veliko govoril o tem, kar ga ne zanima! To je morda tudi dobro, ker ne bi sicer nikdar preletel oceana, če se ne bi bil koncentriral samo na aviatiko. Mnogo slavnih ljudi in učenjakov se peča s svojim predmetom po 12 ur na dan. Lindbergh se je pa bavil z aviatiko po 16. Redko se smeje in srečen je samo tedaj, če more leteti svobodno kakor ptice v svojem zrakoplovu.

»Ko končam polet po Združenih Državah in Kanadi,« je rekel Marion Davies, »bom spet letel in ne bom nikdar miroval.« Njegove besede se uresničujejo. Neprestano čitamo, kako se pripravlja na nove polete, ki so zelo nevarni in za navadne letalce skoraj smrtonosni.

»Lindbergh najmanj govori o sebi od vseh ljudi, kar jih poznam,« pravi Marion, »skoraj nič ne govori o svojem sprejemu v Evropi in o slavnih ljudeh in politikih, s katerimi se je tam seznanil. Toda vprašajte ga samo kaj o zrakoplovstvu! Pripovedoval vam bo povesti, ki jo je moral že tisočkrat pripovedovati, prav tako zanimivo in živo kakor prvič. Morda je najbolj simpatičen pojav pri Lindberghu ta, da je skromen in da naravnost sovraži laskanje in oboževanje, kar je kot znano dandanes zelo redko.

Štirje meseci so potekali od prvega sestanka Marion Davies z Lindberghom do drugega. Med tem je postal Lindbergh slaven, doživel je veliko, česar drugi ljudje niso doživeli — in vseeno ni mogla Marion Davies spremeniti svojega mišljenja o njem.

Ko je pred kratkim Lindbergh spet obiskal zahodno obalo, je rekel prijatelju, da bi rad obiskal filmsko mesto, da bi videl, kako delajo zvezde.

Takrat je kosil v ateljeju Metro Goldwyn Mayerja pri Marion Davies.

»Ne mislite si, da Lindbergh obožuje filmske zvezde,« je rekla smehljaje Marion Davies. Niti enega mojega filma ni videl in ve samo za nekatere zvezde. Zelo rad pa gleda Ramona Navarro in ga je takoj spoznal v ateljeju. In vendar smo govorili o filmu in o aviatiki celo popoldne ter se pri tem prav dobro zabavali.«

Prav takrat so fotografirali film »Majhna plavica« z Marion Davies. »Lindbergh je bil navzoč prav pri sceni z 12 statistkami. Nekdo je zapazil, da je Lindbergh zamižal. »Zakaj ste zamižali?« ga je vprašal. »Ali vas moti svetloba?« Lindbergh je pogledal dekleta, zmajal z glavo in zamrmral: »Svetloba me prav nič ne moti.«

Kakšna pisma prejemajo filmske zvezde

Znano je, da prejemajo filmski igralci od vseh koncev sveta nešteto pism. Ta pisma so poprej večinoma brezglavo sestavljali. Oboževalci so izražali v njih svoje nemogoče težnje

in želje. Sedaj so pa, kakor trdijo nekatere zvezde, sestavljena ta pisma mnogo bolj inteligentno in igralci jih zelo radi prebirajo. Tako pravijo nekateri igralci o teh pismih:

Joan Crawford, ki je pred kratkim dobila priimek »filmska Venera«, pravi, da prejema največ pismom od ameriških študentov. Poročajo ji o razmerah na univerzi in o svojih življenjskih razmerah sploh.

Ralph Forbes, ki je prišel k filmu po gledišču, trdi, da govori večina pism, ki jih prejema, o njegovih filmih. V teh pismih kritizirajo njegovi oboževalci te filme in sploh inteligentno analizirajo njegovo delovanje.

Renee Adoree: Popularnejša je v Evropi in Aziji kakor v Ameriki. Največ pism prejema iz Francije, svoje rojstne dežele, in iz Italije, Rusije in Španije. Ker govori 6 jezikov, jo prištevajo k redkim igralkam, ki lahko same bero pošto iz tujih držav. Zelo je priljubljena na Japonskem in od tam prejema mnogo pism, večinoma v angleščini.

Ramon Navarro, John Gilbert, Greta Garbo — so enako popularni po vsem svetu. Vendar dobiva Greta Garbo največ pism iz Evrope in Združenih držav. John Gilbert iz Evrope in Južne Amerike in Ramon iz rojstne države, Mehike.

Buster Keaton se smeje

Od neštevilnih ljudi, ki so videli Basterja Keatona na platnu, gotovo nihče ne more trditi, da bi videl tega slavnega komika smejeti se. Buster je v svojih filmih miren kakor smrt. Če hoče kdo videti tega umetnika, zaradi katerega se vedno smejejo milijoni in milijoni ljudi, smejeti se, naj ga obišče na stanovanju v Kaliforniji, kakor pred kratkim neki časnikar. Ta je napisal, da je Buster Keaton v privatnem življenju prav tako simpatičen kakor v filmu in da živi v svoji lepi vili čisto sam zase. Večinoma v krogu svoje družine. Kadar se igra s svojim otrokom, ga lahko vedno vidite, kako se smeja. Ni čudja, kajti otrok je zelo simpatičen in lep.

Malokateremu bo znano, da je Buster Keaton poročen z Natalijo Talmadge, sestro Constance in Norme, in da je tako v skladu s s filmskimi mogotci ženskega spola.

Pred kratkim je potekla Basterjeva pogodba z United Artist in sedaj ga je nastavila družba Metro Goldwyn Mayer ter ga že fotografira v filmu »Operater«.

Vtisi Ramona Navarro s potovanja po Evropi

Evropa je dežela slabih brivcev in dobrih električnih železnic. Evropa je dežela, kjer lahko potujete inkognito, ne da bi vas kdo nadlegoval, in kjer skušajo lopovi slepariti s podpis zvezd.

Taki so vtisi Ramona Navarro s trome-sečnega potovanja po Španiji, Franciji, Nemčiji in Švici. V prvih državah je Ramon Navarro mnogo doživel. Peljal se je v življenjski nevarnosti z aeroplanom iz Pariza v Berlin. Španski kralj ga je sprejel v avdijenco. V Španiji, kjer izjemoma ni popotoval inkognito, se je vse zanimalo za Ramona. Kdo ga je videl, je bil prepričan, da ga ni mogel nihče spoznati, in razen tega je pustil rasti še majhne brke. »Ko sem prišel v Madrid,« pripoveduje Ramon, »sem šel v gledališče in tam me vpraša gospod z besedami: »Ali niste Ramon Navarro?« »Če niste, ste mu zelo podobni in bi lahko ta slučaj zlorabili,« mi je odgovoril človek ter mi pokazal detektivski znak. Seveda sem mu potem odkril svojo ident

Za duha in srce

Krščansko gledališče

Po vzoru francoskih »Compagnons de Notre-Dame« namerava sedaj v Londonu skupina angleških katoličanov ustanoviti krščansko gledališče. Dela, ki bodo morala imeti vseskozi religiozni značaj, se bodo vpriparjala publiki dopolne. Katoliška dramska biblioteka pa bo skušala vpoštevati prihajajočo publiko pripraviti za to gledališče. Otvorilo se bo z delom Henry Gheon-a, ki je postal angleški katoliški gledališki publiki znan že l. 1926 po vpriparitvi njegove »Čudežne zgodbe sv. Bernarda« v Kingsway gledališču v Londonu kakor tudi njegovih drugih dveh del »Comedien et la Grace« in »La Parade du Pont au Diable« v birminghamskem gledališču. Tudi v Belgiji je Henry Gheon pri katoličanih dobro znan. Kako zelo vpoštevajo gledališko vprašanje, kaže okolnost, da je bila pri prejšnjem mladinskem kongresu ena cela seja posvečena izključno temi »Gledališče in katoliška akcija«. To zanimanje je vzbudilo vrsto uspešnih gostovanj, ki jih je dal Henry Gheon s svojo krščansko gledališko skupino v Bruslju. Po njegovem zgledu in po zgledu Paul Claudela je spesnil Maurice Deflandre »Auplus petit que sois,« Abbe Louis Charlier »Les bandeaux tombent« in Felix Timmermans »Ou l'etoil s'arrete.« Zadnje delo je bilo prvotno spisano v flamščini, zaradi njegovega uspeha pa je bilo prevedeno v francoščino in z velikim uspehom vpriparjeno v gledališču Henri Gheona. Zaradi uspehov, ki jih ima Henry Gheon v Angliji in Belgiji, so se tudi nemški katoliški krogi pričeli ukvarjati z mislijo, da omogočijo predstave Gheonove skupine v Berlinu.

Ljubljanska drama:

Cankarjevo Pohujšanje v dolini šentflorjanski

Farsa v treh dejanjih. Režiser M. Skrbinšek.

Ze včeraj smo nakratko označili novo režijo Pohujšanja. Osnova te nove režije je skrajna analiza prav do suhe ideje dela. G. Skrbinšek je ob tej analizi ostal in obšel ogrode v groteskno onoto, ki v svojem ostrem zamislu in skrajno racionalistični značbi preseneča, pa kmalu utrdi in postane nezanimiva. Neprestano stoji pred nami pohujšanje se pohujšanje, brez ritma in poezije. Ta osnova nasprotuje Cankarjevi sladkohudobni domačnosti: »Srce se mi smeje, oko se mi rosi, ko vas vidim vse, kakor ste, pred seboj! Vso dolino šentflorjansko, od izhoda do zahoda, vse njene splošne in posebne čednosti!... Kje je kralj, ki je ogledoval na dani svojo kraljestvo? Kje rodoljub, ki je z enim samim pogledom objel domovino? In ki jo je z enim samim pogledom spoznal? To mesto je zelo blizu zamisli, s katerim je g. Skrbinšek zbral osebe na nit in jih kot lutke okoli ene mize privzdigoval in posajal, ali pa jih z enoglasnimi kiki v gručah prestavljal po odru, toda marioneta je preozek izraz za Cankarjevo Pohujšanje. Cankarjeve osebe niso goli pojmi, ampak nosijo individualne poteze, in njegova argumentacija, zapovedana na duhoviti življenjski iskrenosti in vsa prepletena z njo, zahteva zveze z življenjem. Kakor priznavamo, da je g. Skrbinšek miselno razlago dela ostro pogodil, tako oporekamo, da bi bil podal Cankarja. Gledališče zase sicer lahko išče povsem samosvojega zunanjšega izraza in utegne tudi doseči tak in tak uspeh, toda v mnogih slučajih s tem zgodi to. Priznavamo g. Skrbinšku, da je njegova režija dosledna, celo preveč dosledna izoblikovan originalen zamisel in kot režija zase nedvomni uspeh, a ker leži izven mej Cankarjeve individualnosti, ga ni mogoče odobravati. Skoraj čudimo se, da je g. Skrbinšek kot najsolidnejši Cankarjev tolmač šel tu tako daleč. Meni se je zdelo Pohujšanje, kakor so ga bili pripravili pred leti za Belgrad, odrsko in cankarsko skoraj popolno. O igralcih? Zracionalizirana celota težko dopušta govorjenje o posameznih igralcih. G. Bratina je bil kot župan močan kmečki rezonir in je z velikim fizičnim naporom obvladal svoj glasni tekst, toda rajši bi bil videl, da bi se nam bil za prvi večji nastop pokazal v svobodnejši igri. Zlodej g. Kralja, res gosposka groteska, je še najbolj ustrezen primernemu zamislu avtorjevemu, dasi ni mogoče pozabiti zloдея g. Pečka. V drugem dejanju — ki očitno dokazuje, da ni v pravem okviru — sta Peter in Jacinta precej zunanje odigrala dialog, toda konec dialoga je s prelomom: »Govoril je moj brat, ki zdavnaj spi,« globoko odjeknil. Groteskna tipika mask je zelo izrazita — n. pr. cerkovnik g. Cesarja, županja g. Juvanove i. dr. — da car in štacunar pa nista dovolj značilna in domača. Štacunar n. pr. spominja na žida. Posebej pa je treba omeniti dosledno in izrazito izdelano igro g. Gregorina kot učitelja šviligoja.

Henrik Sienkiewicz:

Na polju slave

Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

Kralj se je navadno jako težko ločil od kraljice: ljubil jo je kakor punčico svojega očesa, in bolela ga je celo kratka ločitev. A to pot je imel, kakor je bilo opaziti, žareč obraz. Zato je takoj narastel pogum tudi cerkvenim in posvetnim velikašem, ki so vedeli, kako strašna je vojna s tem sovražnikom, ki vrh vsega ni bil dotedaj še nikdar nastopil s tako močjo. »Turki so res razgibali tri dele sveta,« so govorili, »a če gre naš vladar, največji njih uničevalec in zmagovalce, s takim veseljem v to vojno, potem se tudi mi nimamo za kaj vznemirjati.« In pogum je napolnil sleherni srce, a pogled na vojsko ga je še bolj povečeval in izpreminjal v trdno prepričanje, da zmaga. Kamer je segalo oko, je bilo videti lesketanje solnce na čeladah, oklepih, sabljah, da cevel mušket in topov. Sijaj je bil tako močan, da je njega silovitost kar slepila oči. Nad vojsko je plapolala v sinjem zraku cela mavrica zastav in zastavic. Mrmranje bobnov po pešpolkih se je mešalo z odmevom trobent, bobnic, rogov, peklenskimi ropotom janičarskih godb in konjskim hrzanjem. Takoj začetek parade so odrinili vsi dovozi stran, da ne bi ovirali premikanja vojske, in šele potem se je pričela parada sama. Kraljevske kočije so stale na malo vzdignjeni planjavi na desni strani ceste, po kateri so imeli mimo korakati polki. V prvi kočiji je sedela kraljica

J. Lavrič.

Zivinoreja v Sloveniji

Stanje živine po zadnjem štetju z dne 15. januarja t. l. ne izkazuje napram prejšnjem štetju z dne 15. januarja 1927 znatnih izprememb. Edino pri ovcah je ugotoviti večje nazadovanje v večji meri v mariborski oblasti, pa tudi v ljubljanski. Število čebelnih panjev se v ljubljanski oblasti ni dosti povečalo, nasprotno pa v mariborski oblasti za cele 4000.

Zivinoreja je v mariborski oblasti bolje razvita kakor v ljubljanski. Tako pride na km² v mariborski in ljubljanski oblasti: konj 4,3 oz. 3,5, goved 30,5 oz. 21,3, prašičev 26,0 oz. 11,1, perutnine 96,2 oz. 50,4 in čeb. panjev 4,2 oz. 3,8.

Stanje naše živinoreje v vseh poveljnih letih je razvidno iz naslednje tabele:

	Konji	Gov.	Praš.	Ovce	Koze	Perutn.	Čeb. p.
1919	58	370	259	57	15	—	—
1920	61	470	283	77	19	888	60
1921	56	435	289	70	20	952	60
1922	52	387	302	68	18	807	49
1923	50	348	262	59	15	806	52
1924	53	379	291	57	16	907	62
1925	61	411	309	60	16	1041	62
1926	61	421	305	56	15	1120	66
1927	62	417	300	55	14	1147	64
1928	63	423	296	49	14	1175	67

Nemško zadružništvo

V Nemčiji je bilo 1. januarja letos 40.065 kmetijskih zadrug. Od teh je bilo 37.612 ali 93,5% združenih v zvezah. Ogromna večina zadrug je združena v »Reichsverband der deutschen landwirtschaftlichen Genossenschaften e. V.« Ta zveza je pa zopet združba 27 podeželskih zvez, katerim je pripadalo 25.946 kmetijskih zadrug, in sicer 80 centralnih, 13.018 kreditnih, 4073 nabavnih in prodajnih, 2996 mlekarških in 5779 raznih zadrug.

Izven te zveze so naslednje zveze: »Generalverband der deutschen Raiffeisen-Genossenschaften e. V.« v Berlinu z 16 podzvezami in 8609 zadrugami,

»Landwirtschaftliche Revisionsverband des Bayerischen Bauernvereines e. V.«, Regensburg: 1415 članic,

»Genossenschaftsverband des Reichs-Landbundes e. V.« v Berlinu: 916 zadrug,

»Revisionsverband des Milchwirtschaftlichen Vereines im Allgäu e. V.«, Kempten: 277 zadrug,

»Meiereiverband für Westholstein«, Schulpri Rendsburg: 159 članic,

»Verband oberbayerischer Genossenschaften e. V.«, Oppeln: 150 članic,

»Mittelrheinischer Genossenschaftsverband«, Koblenz: 132 zadrug,

»Genossenschaftsverband der deutschen Bauernschaft e. V.«, Berlin: 95 zadrug itd. Poleg tega so 3 zveze, ki imajo 35, 51 oz. 45 zadrug.

Skupna slika nemškega kmetijskega zadružništva je naslednja: v Reichsverbandu je včlanjenih 25.946 zadrug, v zvezi nemških rafajznovk je 8609 članic, v drugih zvezah 3017 zadrug, izven zvez pa stoji 2483 zadrug, skupno torej 40.065.

Državne finance v maju 1928. Donos je znašal 586,2 milj. Din. izdatki 492,1 milj. Din (aprila 529,4 oz. 363,4 milj. Din), upoštevano pa ni državno gospodarstvo. Skupno so znašali v aprilu in maju dohodki 1115,6 milj. Din, izdatki pa 855,5 milj. Din.

Borza

27. sept. 1928.

DENAR.

Na deviznem tržišču je bil danes znaten promet. Devizni tečaj izkazuje lahko tendenco popuščenja. — Skoro vsi potrebo je krila Narodna banka, ker je bilo privatno blago zaključeno le v devizah Newyork in Pariz v manjših količinah.

Zagreb. Berlin 1356—1359, Curih 1094,10 do 1097,10, Dunaj 800,21—803,21, London 275,83 do 276,63, Newyork 56,83—57,03, Pariz 221,58—223,58, Praga 168,37—169,17, Trst 296,52—298,52.

Gospodarstvo

Devizni tečaji na ljubljanski borzi

27. septembra 1928.

	povpraš.	pon.	srednji	sr. 26. IX.
Amsterdam	—	2284,75	—	—
Berlin	—	1357,50	—	1358—
Bruselj	—	791,24	—	—
Budimpešta	—	992,64	—	—
Curih	1094,10	1097,10	1095,60	1095,60
Dunaj	800,20	803,20	801,70	801,90
London	275,83	276,63	276,23	—
Newyork	56,84	57,04	56,94	—
Pariz	221,30	223,30	222,30	—
Praga	168,37	169,17	168,77	168,77
Trst	297,50	297,70	—	—

Belgrad. Borza radi pravoslavnega praznika ni poslovala.

Curih. Belgrad 9.12875, Berlin 123,85, Budimpešta 90,51, Bukarest 3.1575, Dunaj 73,15, London 25.1975, Newyork 519,55, Pariz 20,32, Praga 15,3925, Trst 27,16, Solija 3,74, Varšava 58,20, Madrid 85,55. Trst. Zagreb 33,60—33,62, London 92,72—92,75, Pariz 74,65—74,75, Newyork 19,08—19,09, Curih 86,890—86,850.

Dunaj. Devize: Belgrad 12.4825. — Valute: dinar 12,48.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Ljubljana. Celjska 158 den., Ljublj. kreditna 128 den., Prastediona 920 den., Kred. zavod 175 den., Vevče 105 den., Ruše 265—285, Stavbna 56 den., Šošir 105 den.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 441—441,75 (440,50—441,50—442), kasa 441—445,75 (441), termizi: 10. 443,50—446, 12. 451,50—452 (451,50 do 452), 7% inv. pos. 86—86,25, agrari 55—55,75. — Bančni pap.: Hipo 58—58,50 (58), Poljo 17,50—19, Kred. 85, Jugo 88—88,50 (88,50), dec. 90,50—92, Lj. Kr. 128, Medjun. 57,50, Nar. 68,50—69,50, Prasted. 920—925 (920), Srpska 151,50—152,50 (151), Zem. 130—150, Etno 160—180, Obrtna 38—39. — Ind. pap.: Guttman 190, Slavonia 34, Danica 140, Drava 515—549 (550), Seč

Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za 3ifro 2 Din. Vsak oglaševalnik mora plačati pri naročilu. Na pisarna vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Ček račun Ljubljana 10349 Tel št 23-28

Sever & Komp.
Ljubljana Wolfova ul. 12

Ivan Bogataj
trgovina z elektrotehničnimi predmeti
Kongresni trg šte. 19,
poleg nunske cerkve.

Marija Flerin, soproga. Karol, Vinko, Ludovik,
sinovi. **Mici, Ivanka, Helena, Frančiška, hčere.**
Karol, Franc in Jakob Flerin, bratje in ostali
sorodniki.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Pod Rožnik, dne 27. septembra 1928.

Žalujoči ostali.

Mali oglasi
Slovencu
za jamčijo najpopolnejši uspeh

oddam dvema visokošolcema ali dijakoma, par korakov od univerze. — Naslov se izve v upravi Slovenca pod števil. 9304.

Pouk za začetne. — Konverzacija. — Slovnica. — Literatura. Trgovsko dopisovanje. — Tečaj (zasebne lekcije in v skupinah) se prične takoj.

Informacije in prijave dnevno od 3 popoldne do 8 zvečer začasno (t. j. dokler se ne nastani v lastnih prostorih).

V višji drž. realki (Vegova ulica), pritličje, I. A razr.

Urednik: Franc Terseglav;